20 ŞUBAT 1976 BEŞ LİRA

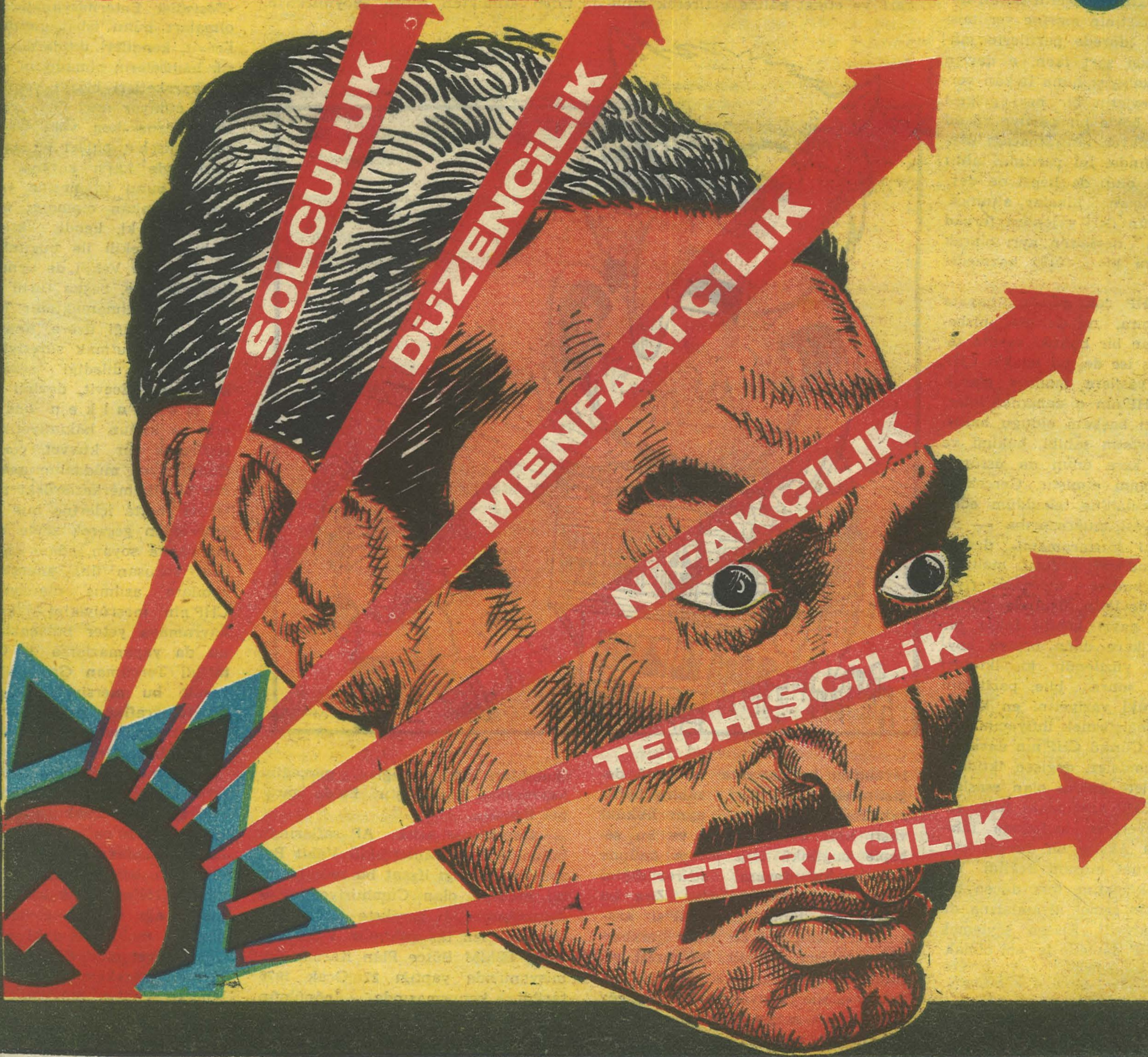
Sebil

8

Siyasî, Edebî, Tarihî
HAFTALIK GAZETE

herşey hak için

Sahib ve Başyazar
KADİR MISIROĞLU



Anarşiyi Kökünden Kazımak İçin Yegane Çâre

CHP'yi Kapatmaktır!..

TEMEL FELSEFE:

CHP'nin kuruluşuna âmil ve hâkim olan temel felsefe «lâik cumhuriyet» siyâsî sistemine va'zedilen hukûki esasların aynıdır. Zira devleti «lâik» ve «cumhuri» olarak te'sis edenlerle CHP'yi kuranlar aynı kadrodur. Bu yüzden uzun müddet CHP devletin aynı olarak telâkki edilmiştir. Cumhuri sistemin partileri zaruri kılan tabiatı yüzünden bizde de bir partinin mevcud olması düşünülmüş ve bu sebeple devletten ayrı olarak fakat onunla aynı felsefi ve hukûki yapıya mâlik bir parti kurulmuştur.

Bugün dost-düşman hiç kimsenin inkâr edemiyeceği bir gerçektir ki, tamamen diktatörlük idâresi olan ve mahsus tâbiriyle «Şeflik Devri» denilen o zamanların CHP'sini, devletten fiilen ve hukûken ayırdetmeye imkân yoktur. Devletin bütün imkânları bu partinin emrine verilmişti. Cumhuri idârede partilerin müteaddid olması şart iken, o devrin diktatörlük anlayışı buna imkân vermiyerek devletin bir nevi gölgesi mesâbesinde böyle bir partiye vücûd vermiştir. Kolayca hatırlanacağı üzere, 1950 yılında, bu partinin tahtı tasarrufunda olup da hepsi de devlete âit bulunan binalar alınınca, CHP'nin bütün ileri gelenleri feryad etmiş O'nun devletten ayrı olarak düşünülmesini bir türlü hazmedememişlerdir.

Gerçi CHP çok partili hayata geçişten sonra, refikleriyle -nisbeten- ayni olan bir hukûki vasıfta telâkki edilmiş ise de, bu telâkki CHP dışındaki siyâsilere mahsus olarak kalmıştır. CHP'nin o zamanki lideri sırf bir parti başkanı olduğu halde, kendisini devletin sahibi, hâkimi ve hatta çoğu kere onun da üstünde görmeye devam etmiştir. Gerçekten 27 Mayıs İhtilâli'ne tekaddüm eden günlerde siyâsî muârızlarına «— Sizi ben dahi kurtaramam!» demek sûretiyle kendisini, ordusu, mâliyesi ve bütün zikudret müesseseleriyle bütün bir devletin üstünde görme temâyülünü gayrı kâbil-i inkâr bir sûrette bir kere daha ortaya koymuştur. Bu yüzdendir ki; iktidarı kaybettikten sonra bile, partisinin fiili ve hukûki vaziyetini en küçük bir ölçüde değişti mek ihtiyacını hissetmemiştir. Çünkü CHP'nin dâva ettiği temel umdeler, değişen iktidara rağmen devlete hâkim olan esaslardı. DP ile CHP arasındaki fark, sâdece şahsiyyet ve kadrolara inhisar ediyordu. Aksine bir durum için, esâsen mevzuat müsaid değildi. Yani CHP istikâmetine ters düşen bir parti, devletin temel nizamlarına da ters düşmekteydi. Kısaca söylemek gerekirse CHP devletle tev'em olmakta devam ediyordu.

NİZAM DEĞİŞİKLİĞİ

Bugün Türkiye'de müesses olan hukûki ve siyâsî nizâmın müessisi CHP ve onun kurucularıdır. Hal böyleyken CHP, Ecevit ekibinin eline geçtikten sonra, bu partinin siyâsî imkânları ötedenberi sâdece mırıldanma hâlinde söylenegelen bir iddianın emrinde seferber edilmiştir: Bu nizam değişmelidir!.. Bu iddianın sahibleri, CHP'nin ne altı okunu ve ne de onun temel felsefesini hukûken değiştirmemiş bulundukların göre, bu iddiâ ciddi bir tezadı ifâde etmiyor mu?! Fakat hayır!.. Çünkü, CHP bu yeni solcu kadro elinde temel felsefesine kâğıt üzerinde pek de dokunulmamış olmakla beraber fiilen başka bir parti hüviyetine bürünmüştür. Bu yeni hüviyetin idarecileri, bilhassa Marksçı tutumu yüzünden kapatılan TİP'in kılıç artıklarını kilit noktalarına yerleştirmek sûretiyle, CHP'nin rejimin temel felsefesiyle tev'em olan umdelerini yâni altı okunu bir güve gibi kemirmekte ve onları sırf birer zarf ve etiket hâline getirerek muhtevâlarını boşaltmakta ve hattâ değiştirmektedirler. Sırf zâhire bakarak Halk Partisi'nin aynı hukûki vasfı hâiz bulunduğunu ve bu sebeple bugünkü lâik nizam önünde meşrûiyetini devam ettirebildiğini sananlar aldanmaktadırlar. Zira bu parti, ile İnönü'nün CHP'si arasındaki alâka sırf bir rozet beraberliğine inhisar etmiştir. Bu rozeti, rejimin tabiî bir mahsûlü olarak yetişen «zinde kuvvetlere» karşı göz boyamak maksadıyle takan yeni CHP'lilerin yüreklerindeki orak çekici görmemek için son derecede saf olmak gerektir.

İNÖNÜ BİLE

Bu durumu, partiden koğuluşuna müteallik hâdiselerin ikâzıyle bir nebze görebilen İnönü bile, CHP'nin yeni solcu ekip elinde meşrûiyetini kaybeylediğini ve bu sebeple kapatılması gerektiğini düşünerek bu hususta raporlar hazırlattırmış! O İnönü ki «Ortanın solu» sloganını ilk defa olarak ortaya atmış ve Ecevit'in buna sâhip çıkması karşısında onunla canhıraş bir patent kavgasına girişmişti. O İnönü ki; bir zamanlar solcu anarşistlerin Üniversiteyi işgalleri karşısında «İşgal de birdir, boykot da...» diyebilmiş, Ecevit'in Anadolu şehir ve kasabalarında CHP adına, tam bir Marksist prensib olan «Toprak işleyenin su kullananın» cevherini (!..) fukara Anadolu köylüsünün gözünü boyamak için sık sık kullanışı karşısında sükût etmiş ve ancak kurucusu bulunduğu bu partiden atıldıktan sonra «boynuzların kulakları geçebileceği» gerçeğini kavramaya başlamıştır. Ba'de harâbel Basra!...

Geçenlerde artık AP saflarında bulunan Sivas Milletvekili Vâhit Bozatlı'nın yaptığı ifşaat bu rejimin tabiî müdâfii olan Cumhuriyet müddeiumûmilerini harekete geçirebilecek bir vasıf taşımaktadır. Vâhit Bozatlı, TBMM Bütçe Plân Karma Komisyonu'nda yaptığı 27 Ocak 1976 tarihli konuşmasında, İnönü'nün meşrûiyetini kaybetmiş bulunan CHP'nin kapatılması için gerekli delilleri toplaması ve bu hususta kendisine bir rapor hazırlayıp vermesini emrettiğini, birkaç gün zarfında bunun yerine getirildiğini fakat onun her nedense bu kararından vaz geçerek partiden istifâ ile iktifâ eylediğini, ancak o tarihte toplanan delillerin ve tanzim edilen raporun nezdinde mahfuz bulunduğunu söylemiştir. Merak ediyoruz acaba bir Cumhuriyet müddeiumûmisi çıkarak, bu delilleri görmek talebinde bulunmuş mudur!...

NE HÂCET

Fakat buna ne hâcet!.. CHP'nin artık meşrûiyetini tamâmen kaybettiğini anlamak için eski bir CHP lideriden delil devşirmeye lüzum dahi yoktur! Zira bu delilleri, CHP'nin yeni solcu idârecileri her gün ortaya koymaktadırlar. «Tarihi yanılgı» sözünün altında yatan manâ, CHP'nin elindeki hukûki esaslar ve programa bağlı kalmadığını göstermiyor mu? Beynelmilel temaslara girişerek «Sosyalist Enternasyonali» ne dâhil olmaları bunu isbat etmiyor mu? Ecevit, kendileri iktidardayken anarşik hâdiselerin olmadığını söyleyerek bu hareketleri bizzat yaptırdıklarını isbat etmiyor mu? Öyle ya kendileri iktidarda iken, vâki' olacak anarşik hâdiseler, onları bir kardeş (!..) kavgasıyle karşı karşıya getireceği cihetle bunu istemesine ve yaptırtmasına imkân olmadığı meydandadır. Kaldı ki, kendi iktidarlarının Dahiliye Vekili ile bugünkü iktidarın Dahiliye Vekili de aynı şahıs olduğuna göre, başka türlü düşünmeye imkân kalmamaktadır. Kendisinin de itiraf ettiği üzere, anarşiyi iplerini elinde tutmak sûretiyle dilediği anda ve dilediği şekilde kullanabilen Ecevit, devleti yıkmakla m e ş g u l k e n ona dur diyecek ve kanun hakimiyetini gerçekleştirecek bir kuvvet yok mudur? Cumhuriyet müddeiumûmileri CHP'nin büyük merkezlerdeki parti binalarına -hattâ içlerine bile girmeden- önlerinden geçerek şöyle bir baksalar banka soyan, adam öldüren. polisle vuruşan ilh.. anarşistler için, camlara asılmış mersiyeler dahi CHP'nin meşrûiyetini kaybettiğini kavramaya yeter bulacaklardır. Bunu da yapamazlarsa 30 Ocak 1976 tarihli Tercüman Gazetesi'ni bulurarak, bu mersiyelerden birkaçına âit fotoğrafları inceleseler, yine de CHP'yi kapatmak için kâfi delile sâhip olabileceklerdir.

Bu memlekette ne sudan sebeplerle partilerin kapatıldığını bilmeyen yoktur. Terakkiperver Fırka'dan Millet Partisi'ne ve hattâ Demokrat Parti'ye kadar kapatılan bütün partiler için, istinâd edilen sebepler yanında CHP'nin artık kantarların tartamıyacağı kadar ağırlaşan seyyiât dosyası, mukâyese dahi edilemezken Cumhuriyet müddeiumûmilerinin halâ niçin harekete geçmediklerini anlamak cidden müşküldür! Yoksa meşhur bir şâirimizin söylediği gibi:

«Kanun-ı ceza âcize mi hâs dektir!»



Sebil



Karabekir Paşa'ya suikasd



K. Karabekir Paşa

— VIII —

Fehmi Bey:

«— Paşa Hazretleri tekrar ederim ki, zâtı âlilerine karşı kat'iyen bir sûikast olamaz... Bunu kimlerden işittiyseniz, lütfen söyleyiniz, tahkikatı o surette yürütürüz!... Bunun yapılamayacağını temin ederim. Bununla beraber ne gibi tedbirler emrederseniz, derhal ifâsı için emir aldık... Kimlerden, neler işittiğinizi söylerseniz, işimiz daha kolay olur!... Meselâ, Ermenilerden mi şüphe olunuyor?... Nerelerde, ne gibi tertibat emir buyurulur?

Ben:

«— Hayır, Ermenilerden korkmuyorum!... Çünkü on senedir serbestçe her tarafta dolaşıyorum. Sinemalara ve Ermeni dükkânlarına da girip çıkıyorum. Ermenilerin çoluk - çocuğuna katliam yaptırmadım!... Ordularını mahvettim! Bunun için bana karşı minnettarlıklarını her zaman her yerde söylerler...

Fehmi Bey:

— Paşa Hazretleri, bir hülâsa edelim... Sûikastı kimlerden işittiğinizi söylemiyorsunuz... Fakat, böyle bir teşebbüs olduğunu ve icabında bizden muhafız isteyeceğinizi bildiriyorsunuz. Köşkün etrafında biz adam bulundurmuyoruz; evhamdır!.

Ben:

— Evet, aldığım haberin menbâını söylemekte fayda bulmuyorum... Bunu İsmet Paşa Hazretleriyle görüşeceğim... Sizin, teminatınızı te'kid etmenizi istiyorum. «Evham», dediklerinizi de, halk huzurunda üniformalı polise teslim ederek rezil edeceğim...

Fehmi Bey:

«— Kati teminat arzediyorum efendim... Müsaadenizle...

Diyerek büyük bir askeri mütavaatla ayrıldılar...

Ismet Paşa'dan 12 Ağustosta şu samimi cevabı aldım:

«Ankara, 18 Ağustos 1933. Kâzım Karabekir Paşa Hazretlerine...

Muhterem Paşa Hazretleri!... Şahsınıza karşı bir sûikast tertip olunduğunu haber aldığınızı, 9 Ağustos tarihli taahhütlü mektubunuzla bildiriyorsunuz... Böyle bir tertibe mani olmak için bütün vesaitiyle çalışmak hükümetin vazifesi ve mesûliyeti icâbatıdır ...Bundan başka böyle bir tekayyüd şahsen ve bilhassa en kıymetli borcumuzdur. Hükümet vesâitinin icabeden koruyucu faaliyetine imkân vermek üzere aldığınız haberleri, bana, İstanbul Valisine, İstanbul Emniyet Müdürüne veya Müddeiumumilere derhal tafsilâtıyla vermenizi rica ederim. Siz birtakım emniyet tedbirleri alınmasına lüzum görürseniz, bunları dahi gerek arzettiğim idarî ve adli makâmata, gerek doğrudan doğruya bana yazmak lûtfunda bulununuz... İstanbul Valisine bu hususta vukubulacak müracaatlarınızın icabı olan tedbirlerin derhal ittihaz edilmesini tebliğ ettim. İstanbul Emniyet Müdürü size müracaat ederek, emniyetinizin temini için tedbir ittihazına medâr olacak malûmatı almaya tevessül edecektir. Hülâsa emniyetiniz için sizi müsterih kılacak en vasi tedbirlerin alınması katiyen mültezemdir. Temas buyurduğunuz arkadaşların samimi olarak beraber çalışmaları keyfiyetine gelince, bu husus bizim daimi arzumuz olmuştur. Bu vesile ile de ihtiramlarımı takdim ederim muhterem Paşa Hazretleri...

Başvekil İsmet.»

İsmet Paşa'nın mektubunun pek samimi bir ruhla yazıldığı görülüyor! Fakat ne yazık ki kendisinin gizli kızıl pençeden haberi yok!... Sûikast işleri dört gece Vali Konağında müzâkere olunuyor. Vali ve Emniyet Müdürü bu işin nasıl yapılması kolay olduğu fikirlerini söylüyorlar ve neticede şu karar veriliyor.

Eğer sokağa çıkarsam, çatma sûretiyle bir kavga çıkarılarak; eğer köşkten ayrılmazsam, bir satıcı kıyafetli veyahut herhangi bir kıyafetle birisi beni vuracak!. Kaatil kaçırılacak ve bir Ermeni vurdu propogandası yapılacak...

Sonra da, bir emniyet tedbiri almak istiyorsam, bu makamlara bildirmekliğim tavsiye ediliyor!... Emniyet Müdürü de bana gelip, benim emniyetimi temin için ittihazına medar olacak mâlûmatı almaya çalışıyor...

Buna söylenmesi lâzım ve lâyık olan şeyleri söyledim...

9 Eylülde akşam üstü, iyi bir vatandaşın ikinci mektubunu aldım... Şudur:

«Muhterem Paşamız»;

Hakkınızda sûikast olacağından kendinizi muhafaza etmenizi yazmış idim... İsmet Paşa Hazretlerine müracaatınız üzerine bu cihetin şüyûu ve malûmatınız bulunduğuna kanî bulunmaları çok iyi bir vaziyet ihdas etti. Bundan İsmet Paşa'nın malûmatı yoktu... Bu sebepten size bazı ziyaretçiler gelir, gene kendiniz müteyakkız bulununuz. Şimdiye kadar malûmat veremedim; bütün posta kutuları ve postahaneler kontrol olunuyor... Vaziyet nasıl olursa, gene bu hususta sizi haberdar ederim, Muhterem Paşamız.»

Artık ne köşkümün etrafında, ne de öteye beriye gittiğim zaman takip olunmuyorum...

5 şubat 1934'de İsmet Paşa'dan bir mektup aldım... Yakılan kitaplarıma dir... Mektubunda şöyle diyor...

«Bu mesele tamamen husûsî ve kitapçıyla sizin aranızda bir şeydir.. Şimdi buralarını tashih ettikten sonra, bin liraya ihtiyacınız var ise bunu ben size kendim gönderiyorum... Eskiden de aramızda birbirimize borç veya borç olamayacak masraf ettiğimiz olmazdı değil... Size bin lirayı resmiyetle hiç alâkası olmayarak gönderiyorum... Hatırat kaydı tutmayı seviyorsunuz... Aman dikkatli kayıd buyurunuz ki, gönderdiğim bin liranın eserinizle münâsebeti yoktur!...»

Evet, yakılan kitaplarımın karşılığı olan paranın resmen gönderilmemiş olduğunu İsmet Paşa bilhassa tasrih etmek istiyordu...

İsmet benim pek eskiden beri hatıra tutmak hususundaki âdetimi bildiği için, bundan çekiniyor.. Kitaplarımı yakmak, köşkümü basmak, bütün yazılarımı almak herhalde parasını gönderme işinden çok daha ağır şeylerdir...

Bir Orkestra Şefi

Seslerden lâtif buketler yapıp etrafa
saçan,
Elinde kısa değneği ile bir edâlı
adam;
Alkışlar toplar, takdirler toplar,
Buna karşı da reverans yapar.
Yazan görülmez, çalanlar susar,
Yalnız bu adam alkışı toplar.
Acaba bu hak yazanın mıdır?
Yoksa okuyan, çalanın mıdır,
Yoksa tempoyu tutanın mıdır.
Hepsinin nisbetle hakkı vardır,
Her iş için bu, güzel miyârdır.
Kendine toplamak isterse hep
Küçültür kendini o büyük şef...

(Devamı Var)

başyazı

İKİNCİ FETRET DEVRİ

Dış tehlikeler, umûmiyetle dahilî çekişmeleri bir tarafa *bırakarak millî bir gâye etrafında toplanmayı sağlayan en belli başlı müessirlerdir. Gerçekten tarihimiz tedkik edildiği zaman bu hükmü doğrulayan nâmütenâhî misalle karşılaşılır. Çünkü haricî gâileler karşısında millet efrâdının en âciz fertleri bile ne yapabileceklerini ve enerjilerini hangi noktaya tevcih etmeleri gerektiğini kolayca kestirebilirler. Halbuki iç karışıklıklar gelip çattığında umûmiyetle münevverler bile hedef ve gâyeyi tayinde âciz kalmaktadırlar. Zira tehlike hariçte olduğunda müşahhastır. Müşahhası idrak ise kolaydır. Fakat dâhilde durum bunun tamâmen aksinedir. Ekseriyâ kimin düşman olduğunu tesbit ve teşhis imkânsız olduğu gibi bu düşmana karşı ne yapılabileceğini kestirmek de çok defa değişik rey ve ictihadlara sebep olmakta, bunlar da binnetice ihtilâfları katmerleştirmektedir.*

Bu sebepledir ki; dâhilî bir anarşı ve tehlikeyi bertaraf etmek, haricî bir gâileyi göğüslemekten çok daha güçtür. Hiç kimse ne yapacağını bilemezken, efkârı tevhid ederek gerçek gâyeyi tâyin eyleyen ve onun etrafında birlik ve beraberliği sağlayanlar, haricî bir tehlikeyi bertaraf edenler kadar şan ve şöhret sahibi olamazlarsa da, onların ifâ ettikleri hizmet hiç şüphesiz daha büyüktür. Bu ölçüyle mütâlea edildiğinde, Çelebi Mehmed'in Türk Tarihi'nin en büyük sîmalarından biri olduğu kolayca anlaşılır. Zira, «Timur Gâilesi»*nden sonra parçalanan* «Anadolu Türk Birliği» *ni yeniden kurmuştur. Malûm olduğu üzere Timur, Anadolu Beyliklerini yeniden canlandırmıştı. Çelebi Mehmed on sene gibi kısa bir müddet zarfında anarşiye son vererek devleti yeniden ihyâ edebilmişti. O, tarihimizin sâir dev şahsiyetleri gibi haricî düşmana karşı büyük ve şanlı meydan muhârebeleri kazanmamıştır. Fakat yaptığı iş, devletin bekâsı bakımından, o meydan muhârebelerinden çok daha fazla müessir olmuştur. Bu sebepledir ki; kendisine tarihimizde* «bâni-i - sâni» *yani* «ikinci kurucu» *nâmı verilmiştir. Timur'dan sonra ortaya çıkan ve Çelebi Mehmed tarafından nihâyet verilen anarşi ve istikrarsızlık devrine, tarihimizde* «Fetret Devri» *denilmesi âdet olmuştur.*

Osmanlı Devleti'nin tarihe intikâlinden sonraki devreyi de ikinci bir fetret devri kabul etmek gerektir. Zira, aziz vatanın manzarası aynen Timur Gâilesi sonrasına benzemektedir. Resmen ve fiilen canlandırılmış beylikler mevcud değilse de bunlara tekâbül eden bir takım toplulukların varlığı inkâr edilemez. Esâsen millet efrâdını birbirine bağlayan bütün manevî bağları koparan müteselsil inkılâb hareketlerinden sonra bu neticenin husûlünden daha tabiî bir şey olamazdı. Ancak birinci fetret devrinin takrîben on sene kadar bir müddetle devam etmiş bulunmasına mukâbil, bu ikinci fetret devri yarım yüzyıldan fazla sürmüştür.

Türk Milleti, değişen ve gelişen Dünya şartları muvâcehesinde, bugün her zamankinden daha fazla birlik ve berâberliğe muhtaçtır. Hal böyleyken şu aziz vatanı, yaşanmaz hâle getiren çeşitli şahıs ve grupların «Timur Gâilesi» *ni gölgede bırakan dehşetli bir anarşiye sebep oldukları bir gerçektir. Ancak ictimâi çalkantılar içinde yüzen vatanımızda Çelebi Mehmed'in liyâkat ve dirâyetiyle mücehhez bir liderin çıkmaması hazindir. Fakat eskilerin dâimâ tekrarladıkları bir söz vardır:* «Buhranlar mehd-i eâzımdır.» *yani buhranlar büyük adamların beşiğidir. Onları çetin şartlar yetiştirir. Yahut kendilerine fıtratında meknûz olan büyüklük kaabiliyet ve liyâkatini ortaya koymak imkânını bahşederler. Esasen tarihteki büyük silkinişler, dâimâ büyük buhranların hemen arkasından vâki' olmuştur.*

Türk Milleti, tarihî vekâyi ile sâbit olduğu üzere fıtratan gayri kabil-i inkâr bir kaabiliyet ve liyâkat sahibidir. Bugün içine düştüğü keşmekeş ve buhranların da tahrikiyle mutlaka büyük bir lider çıkaracak ve Çelebi Mehmed'le birlikte bütün ecdadın ruhunu şâd edecektir!

Kadir Mısıroğlu

Sebil

TAHLİL

Kemalist İnkılâbın

Kemalist İnkılâbın Fârikaları

I — LÂDİNÎLİK

— 2 —

— VIII —

Kadir Mısıroğlu

Altıbuçuk asırlık şanlı bir geçmişi olan Osmanlı Devleti'ni sâdece son yüzyılı içinde cereyan etmiş olan bir kaç hâdiseye bakarak değerlendirmek insafsızlık değil de nedir? Ecdâdın ruhâniyetini incitmek için düşmanla ağız birliği etmekten farkı olmayan bu telâkki tarzı karşısında Hallac'a taş yağdıranlar içinde karanfil atan dostun hareketinin manevi ağırlığını hatırlamamak elden gelmiyor.

Hak ve hakikate yegâne ölçü olarak ilâhi beyandan başka birşey kabul etmeyen Osmanlı Devleti'nde bu temel görüşe zıd tutumlar, evvelce ifâde edildiği gibi 1839 «Tanzimat Fermânı» ile resmileşmiştir. Bu sûretle başlıyan ıslahat ve inkılâb hareketlerinin esbâb-ı mûcibesi çok defâ sarâhatle ifâde edilmemekle beraber «dinin terakkiye mâni olduğu» ve «artık terkedilmesi gerektiği» görüşüydü. Gerçi Tanzimat Fermanı, Avrupa'ya nazaran geri kalışımızdan İslâm'ı, daha emin bir tâbirle söylemek gerekirse şeriati mes'ul tutmak yerine, ona hakkiyle ittibâ etmemeyi göstererek hakkı teslim etmiş oluyordu. Fakat bu lâfız sarâhatine rağmen, rûhu ve getirdiği müesseseler itibâriyle, İslâm'dan inhirafla Garb'ın iktibası çığrını açmış oluyordu. İşte o tarihten itibâren gitgide gelişen bu inhiraf mes'eleyi halletmek yerine her defasında daha girift bir hâle getirmiş ve Türk münevverindeki ümitsizlik ve aşağılık duygusunu katmerleştirmiştir.

Yeni keşiflerin ve ticaret yollarının ortaya çıkışıyla değişen ticârî ve iktisadi Dünya şartlarına muvâzi olarak bir de sanâyi inkılâbının yapılması, Garbı maddi sahada dehşetli bir üstünlüğe mazhar kılmıştı. Bu hâdise Hristiyanlığın eseri değildi. Fakat Türk cemiyetinde ciddi bir tahlile mevzu kılınamıyan bu gelişme hakkında basma kalıp izahlarla efkârı umûmiye yanıltılmıştır. Birçokları «tevekkül»ü ihtivâ eden İslâmla sınâi kalkınmanın imkânsız olduğu zehabına kapılmışlardır. Bu sûretle Garbla aramızdaki mesafenin sebebi olmak üzere her türlü kusurdan sonsuz derecede müberrâ olan İslâm gösterilmiştir. Ziya Paşa, devrinin münevverlerinin bu düşünce ve hissiyatını ifade etmek üzere şöyle diyordu.

«İslâm imiş devlete pâbend-i terakki,
Evvel yok imiş iş bu rivayet yeni çıktı»

Henüz hidâyetten dalâlete sukût etmediği zamanlarda Şemseddin Günaltay, Mehmed Âkif merhumun bile takdirini kazanmış olan bir eserinde (1), terakki ve tekâmül âmili prensipleri muhtevi olan İslâm'ın şimdi de tereddiye sebep olabilmesine mantıken imkân bulunmadığını çünkü, İslâm'ın ilme ve medeniyete âmil olduğunu bunun tarihen sâbit bulunduğunu, bu yüzden bugünkü gerilikten onun mes'ul tutulamıyacağını ilmi ve tarihi delilleriyle uzun uzun anlatmaktadır.

«Şeyh Muhsini Fâni müstear adıyla bu mevzuda bir eser yazmış bulunan Hüseyin Kâzım Kadri merhumun eserine koyduğu isim, mes'eleyi en güzel bir şekilde izah ediyordu: «Kabahat müslümanlıkta değil, müslümanlardadır.» (2)

İslâmı Arabistan çöllerine sürmek için mütemâdî Haçlı Seferleri tertib ettiği devirlerde Türk'ün her defasında daha kuvvetli olarak tokadını yiyen Garb Âlemi, Türk'ün şahsında İslâm Dünyası'nı sanayi inkılâbının imkânlarından faydalandırmamak için her çareye başvurmuştur. İçeriden satın aldığı adamlar vasıtasıyla sanayi inkılâbına yönelenlere, bu hareketlerini, hayatlarıyle ödettirmiştir. Sultan Aziz, Sultan Hamid ve hattâ Menderes sanayi inkılâbına yönelmenin cezasına çarptırılmış gerçek vatan büyükleridirler.

Yukarıda ifade edildiği gibi, hiçbir tebriyeye ihtiyacı olmayacak derecede büyük ve ulvî hakikatleri muhtevi olan kâmil İslâm nizamını, Garb karşısındaki gerilikten mes'ul telâkki ettirebilmek için dahilde ve hariçde icra edilen kesif ve sinsî propaganda pek çok münevverin ifsadına ve tâbir câizse onlarca feth ve teshil edilmesine sebep olmuştur. İşte İslâm'dan kaçmak sûretiyle Garbın iktibası bu ifsad keyfiyetinin tabii bir neticesi olarak yakın nesillerin müşterek his ve düşünceleri halinde devam edip gelmiştir.

Kemalist inkılâbın âmili olan M. Kemal Paşa ve arkadaşları da bu umumî cereyanın havasında yetişmiş kimselerdi. Bu yüzden, İslâmdan inhiraf ve Garbın iktibası mes'elesinde kendilerine kadar gitgide gelişen bu hareketi ikmal edip bitirdikleri görülmüştür.

Kemalist inkılâbın bir numaralı fârik vasfı olan lâdinîlik» onun en ziyâde «lâiklik» anlayışında tezahür eder. Bu bakımdan bütün bir cemiyet hayatını dinî tesir sahası dışına çıkarmak maksadını güden Kemalist inkılâblar içinde lâiklik anlayış ve tatbikâtı üzerinde biraz genişçe durmak istiyoruz.

Lâikliğin Ortaya Çıkışı.

Bütün bir Ortaçağ boyunca Hristiyanlığı şahsî çıkarları için kullanan papazlar, zamanla bu istismarlarının aksülâmelleriyle karşılaşmışlardır. Önce onların, sırf şahıslarına ve gerçek bir din ile alâkası olmayan çirkin davranışlarına karşı başlayan bu aksülâmel, gitgide dinin öz mâhiyetine yönelmiştir. Bu hareket kısa zamanda dini siyâset ve idâre hayatından ve az bir zaman sonra da bütün bir cemiyetten tardetme istikâmetinde bir gelişme kaydetmiştir.

Avrupa için bu durumu kınamak ve yakışıksız görmek pek de mümkün değildi. Çünkü ortada papazların cenneti parselleyip satmaya kadar varan menfi tutumları vardı. Üstelik Hristiyanlık ahlâki prensibler dışında hiç bir ictimâi kâide ihtiva etmiyordu. Bu sebeple ortaya çıkan yeni hayat ve nizam anlayışı Hristiyanlık'la içtimâî yönden çatışmıyordu. Hareketin sırf dinin mâhiyetine müteveccih kısmı istisnâ edildiği takdirde, bunun Hristiyanlıkla te'lifi bile mümkündü. Hristiyanlığın içtimâî kâideler ihtivâ etmemesi yüzünden ortaya bir çatışma ve mugâyeret davası çıkmıyordu. İşte bu sebeple ilk defa Fransız Büyük İhtilâli'nde telâffuz edilmeye başlanan «lâiklik» prensipi, siyâsî edebiyatta dinle devletin birbirlerine mütekâbil bir sûrette müdahale hak ve selâhiyetinden vaz geçmeleri manâsında doğmuş oluyordu.

Ancak, bizdeki «jön Türk» hareketiyle Fransız İhtilâli'nin her veçhesiyle taklidi mevsimi başlamış bulunmasına rağmen lâiklik istikâmetinde her hangi bir gelişmenin görü-

وقت

٣٤٠٥

داهی خلاصکاریمز بیوك غازی جمعه کونی صورت قطعیه ده استانبولی تشریف ایتمش بولوناجقلردر

شهرامانتی استانبولك رئیس جمهوریمزه مشتاق خلقنه صورت رسمیه ده تبشیر ایدیور

استقبال و تظاهرات پروغرامنك تثبیتی اکمال ایدیلمشدر، عیناً درج ایدیورز. مراسمه کیملرك، نره ده، ناصیل اشتراك ایده بیله جکلری تصریح ایدیلمشدر. استانبول جمعه کونی اك جوشقلی سوینج و سعادت کوننی یاشایاجقدر.

ریاست جمهور محافظ قطعاتی پیاده مفرزه سی

ریاست جمهور محافظ قطعاتی میترالیوز مفرزه سی

«Beserin böyle dalâletleri var.
«Putunu kendi yapar kendi. tapar!...»

M. Kemal Pasa'nın Ankara'dan İstanbul'a gelisi dolayısıyle halka tezâhürat ısmarlayan dalkavuk edebiyatından bir örnek!... (28 Haziran 1927 tarihli Aksam Gazetesi)
Bütün bir sayfayı henüz sâdece ihtimal dahilindeki bir ziyarete tahsis etmis ve buna günlerce evvelden baslamıstır. Bu gelisinde İstanbul'da üç ay kalan M. Kemal Pasa'dan hergün bahsetmis ve o'nun Dolmabahce Sarayı'ndan cıkmayarak istirahatle gecirdiği günleri dahi mevzubahs ederek istirahatlerini bile «haber» hâlinde halka duyurmustur.

anatomisi

lememesi bu prensibin İslâm'la Hristiyanlıkla olduğu gibi kolayca bağdaşabilmek imkânının mevcûd olmamasındandı. Zira İslâm bütün bir cemiyeti tanzim eden içtimâî kâideler ihtivâ etmekteydi. O'nu rencide etmeden veya onunla çatışmayı göze almadan lâiklik prensipinin kabûlüne imkân yoktu.

Fransız Büyük İhtilâli gibi bizdeki Batılılaşma taraftarları da beynelmilel siyonizmin emrindeydiler. Beynelmilel siyonizmin en büyük hedefi ise, hiç şüphesiz İslâm'dı. İslâmın en kudretli devleti ise bizim devletimiz, yani Osmanlı İmparatorluğu idi. O'nun idârî ve siyâsî temel nizamı ise tamâmen şeriat yani İslâm hukuku'ydu. Gerçi haricî baskılar ve bunlara ilâveten dâhilde fethedilmiş tatlı su frenkleri vasıtasıyla o ulvî nizamdan bâzı fedâkârlıklar yapılmış ve bir çok tâvizler verilmişti. Fakat yine de İslâm, ictimâi kâidelerinin kâhir ekseriyeti ile mer'iyette idi. Onu tamamen ref etmek iktidârı hiç bir İslâm aleyhtarının eline geçmemişti. Hem de bu gibi kimselerde müstesnâ tarihi fırsatlardan devşirilmiş münakaşa edilemez bir otorite yoktu. Bu itibarla İslâm'a karşı davranışlarının dâvet edebileceği aksülâmelleri karşılayabilecek bir durumda değillerdi. Her ne kadar gönül vermiş olsalar da, lâiklik prensipini tatbik etmek değil telâffuz imkânından bile mahrumdular. Çünkü o zamanların umumî efkârı asabiyet-i diniyye bakımından elbette ki; bugünkünden çok daha kuvvetliydi.

Müslüman bir memlekette lâiklik gibi devleti idârî ve siyâsi vecheleriyle dine yabancı kılan bir prensipin kabul ve tatbikiyle pek çoğu idâri ve siyâsi hayata müteallik bulunan İslâmi hukuk kâidelerinin gayrı mer'i hâle geleceği âşikârdı. Nitekim Türkiye'deki tatbikat da böyle olmuştur. Bunu ileride tafsilâtiyle anlatacağız.

---

(1) Şemseddin Günaltay- Zulmetten Nura- İstanbul 1341, sh. 87 ve müteakib.

«... Filhakika İslmiyet mâni-i terakki ve medeniyet bulunsaydı, Bağdat'ta, Semerkant'da, Şam'da, Endülüs'te, Kudüs'te, Mısır'da, Herat'ta, İstanbul'da o kadar âbidât-ı muhallede, o kadar mebâni, ve müessesât-ı medeniyye, o derece eser-i terakkî görülmez, bu gün bizi menâzır-ı bedianümâları karşısında vakfegir-i hayret eden asâr-ı medeniyye ve sınâiyyeden hiçbir şey müşâhede olunamazdı. Müslümanlar arasında bir Fârabi bir El-Kindi, bir İbn-i Sinâ, bir İbn-i Mûsa, bir Gazali, bir Râzî, bir İbn-i Rüşd, bir İbn-i Kemal, bir Uluğ Bey yetişmez, yetişemezdi.» (sh. 80)

(2) Şeyh Muhsin-i Fanî. (Hüseyin Kâzım Kadri) Kabahat Müslümanlıkta değil. Müslümanlardadır. İstanbul, 1331

(Devamı Var)

FİLDİŞİ KULEDEN

Cemil Meriç

Entellektüel-Avrupalı Bir Hayvan

— 2 —

SAĞCILAR DA, SOLCULAR DA KEKELİYOR

Günümüz yazarları daha gerçekçi, daha uyanık. Sağın en şuurlu temsilcisi Aron, aydın mefhumunun çağdan çağa ve ülkeden ülkeye değişeceğini biliyor. «Fransa'da hiçkimse bir yazıhâne memuruna üniversiteyi bitirmiş olsa bile entellektüel demez. Memur işçidir, yazı makinası ise âleti. Oysa gelişmemiş bir ülkede her diplomalı, entellektüel sayılır.» Peki nasıl târif edeceğiz aydını? Geniş mânâda, kafa isçileri olarak; dar mânâda, mütehassislerle lettré'ler (kültürlü kişi). Ama mütehassisle kâtip arasında kesin bir sınır yok. Ne'de mütehassis, ne kadar mütehassis? Lettré de müphem bir kelime. O halde? Aron için gerçek entellektüel hayatını kafasıyla kazanan kişi: romancılar, ressamlar, heykeltraşlar gibi. Yani - aşağı yukarı - herkes entellektüel. Herkes entellektüel ama Pascal'la Descartes değil, çünki onlar hayatlarını kalemleriyle kazanmıyorlar.

Demek Aron da bocalıyor. Entellektüeli içtimâî bir sınıfa bağlamıyor. Sağın büyük zaafı.

Marxistlere gelince... Onların da kelimeye büyük bir açıklık getirdikleri söylenemez. Kautsky'ye göre, entellektüeller de toplumun öteki tabakaları gibi herhangi bir tabakadır. Aydınlarla isçiler arasındaki çatışma, fertlerle değil sınıflarla ilgili. Emekle sermâye çatışmasının bir başka nev'i. Entellektüel bir sermâyedar değildir. Gerçi yaşayış seviyesi bakımından burjuvadır. Sınıfından kopmadıkça bu hayat tarzını sürdürür. Ama aynı zamanda emeğinin mahsûlünü hatta çok defa çalışma gücünü satmak zorundadır. Kapitalist tarafından sömürülür, toplum arafından hor görülür. Bir kelimeyle, proletarya ile aydınlar arasında bir çatışma yoktur, ama hayattaki mevkileri, çalışma şartları başka başkadır. Bu yüzden de düşünce tarzlarında az çok bir catısma vardır.

Lenin de Kautsky'nin tahlilini benimser: «Kimse inkâr edemez ki, aydınları modern kapitalist toplumda ayrı bir tabaka olarak vasıflandıran, ferdiyetçilikleri ve teşkilâtlanmadaki ehliyetsizlikleridir. Bu içtimaî tabaka, nânemollalığı ve kararsızlığı ile işçi sınıfından ayrılır». Aydının toplum içindeki yeri de, müphem bir *«orta sınıf»*lılık. Bir kısmı, kurulu düzenin emrinde çoban köpeği - yazar bunlara *«ideolog aydın»* diyor. Vazifeleri: hâkim sınıfın sömürülen sınıflar üzerindeki baskısını gizlemek veya haklı göstermektir. Aydınlar, işçi sınıfı hareketinin başına geçerek proletaryanın yandaşı da olabilirler; şüpheli yandaşlar. Yaşayış ve düşünüş tarzları işçilere de bulasabilir. Ama Lenin, entellektüellerin topunu birden mahkûm etmez. Nasıl etsin? Hocaları da, kendisi de entellektüel.

Galiba Marxistler içinde en aydınlık tahlil Gramsci'ninki..: Entellektüeli işinin veya düşüncesinin mâhiyetine göre tarif edemeyiz. Çağdaş toplumda elin karışmadığı kafa işi, kafanın düzenlemediği el faaliyeti yok gibi. Yani bir mânâda herkes entellektüel. Fakat bütün insanlar toplumda entellektüel vazifesi görmez. Tarih sahnesine çıkan her içtimaî sınıf, kendisiyle beraber bir veya birçok entellektüel tabaka yaratır. Entellektüel, kucağında yetiştiği çevrenin organik bir parçasıdır. ona tutarlılık kazandırır. Yalnız iktisadî değil, içtimaî ve siyasî şuur da verir: vazife şuuru. Kapitalist işletme şefi, sanayi teknisyenini, iktisad bilginini, yeni bir kültür, yeni bir hukukun kurucusunu da yaratır. Şu veya bu topluluğa uzvî olarak bağlı entellektüel bir tabakanın mevcûdiyetini tâyin eden, içtimaî münâsebetlerin bütünüdür. Bir kelimeyle, aydın istihsal vetireşine doğrudan doğruya bağlı değildir. Alt-yapıyla üst-yapı arasındaki girift ve esrarlı münasebet, burada da bahis mevzuu. Toplumda belli bir üretim düzeninin varlığı, ancak içtimaî sınıflar aracılığıyla aydın kişiliğini tâyin eder.

ENTELLEKTÜEL BAŞKA, FİKİR İŞÇÎSÎ BAŞKA

Alaca karanlıktayız. Batı entellektüelleri, kendilerini aydınlık olarak tanımlıyamıyorlar. En uyanık ve en titiz zekâlar, umumiye saplanıp kalıyor. İdeolojiler çağı sona erdiği için, entellektüele ihtiyaç kalmadığını, bu itibarla tufan öncesi hayvan soyları gibi, entellektüelin de ömrünü tamamladığını söylüyorlar, Başkaları da Gramsci'nin tahlillerine dayanarak, her topluluğun kendine göre bir entellektüel tabakası olduğunu ileri sürüyor.

Entellektüeli nasıl tanıyacağız? Elimizde hiçbir ölçü yok. Çağdaş yazarlardan bazıları (meselâ Paul Paran), fikir işçisiyle entellektüeli birbirinden ayırırlar. Fikir işçileri, toplumun oldukça kalabalık bir kesimidirler. Kollarından çok kafaları ile çalışırlar. İş adamı, doktor, işletme şefi, kültür yayıcısı, borsa komiseri ve üniversite hocası gibi.

Beyaz yakalılarla mâvi yakalılar arasındaki bu farklılaşma, çağımızda en ileri merhalesine varan bir iş bölümünden doğmaktadır. Evet, kafa işçilerinin çoğu entellektüeldir, çoğu zira arada kol işçilerinin de entellektüel olduğu görülür.

Kafa işçisi ile entellektüeli birbirinden ayıran ölçü şu: entellektüel doğruyu söyler; entellektüel cesurdur, yani bir araştırmayı sonuna kadar götürür. Herşeyi eleştirir. Ne kendi varacağı hükümlerden çekinir, ne herhangi bir iktidara ters düşmekten. Başka bir deyişle, entellektüelin ilk vasfı, eleştirici olmaktır. İçtimaî müesseseleri karşılaştırmak ve tahlil ederek daha ileri, daha insanca ve daha rasyonel bir düzenin kurulmasına yardım etmek Bir kelimeyle: entellektüel toplumun şuuru ve ileri güçlerin sözcüsü. Kaderi, idâreciler tarafından kötülenmek, onların emrindeki fikir işçileri tarafından ütopyacı veya bozguncu olarak suçlanmaktadır.

BİZE GELİNCE

Görülüyor ki, her yorum belli bir ideolojinin damgasını taşımaktadır. Ayrıca entellektüel toplumdan topluma, çağdan çağa değişen bir varlık. Aydın ezelî değerlerin bekçisi olmalıymış.. hangi ezelî değerlerin? İçtimaî bir sınıfın dışında kalan bir münzevî, sözünü kime ve nasıl dinletecek? Peki içtimaî kinleri mi körüklesin? O zaman da bir çığırtkandan, hatta bir kundakçıdan ne farkı kalır? İdeolojilerin dışında kalsa? Bu da ütopya. Gerçek şu ki, entellektüel Batı'nın içtimaî kavgasında yerini almış adamdır. Belli bir partiye bağlıdır, yani kararını vermiş ve herhangi bir tercihin ister istemez karşısına çıkaracağı tehlikeleri önceden kabul etmiştir. Yahutta *«şezlong»*tadır. Haklı veya haksız, hiçbir kavgaya katılmaz, sözde tarafsız, sözde, devrimci, sözde marxisttir. Şarkı söyleyeceğine bildiriler imzalayan ağostos böceği.

Hülâsa edelim: Avrupa aydını belli bir içtimaî sınıfın şuurudur. Düşman sınıflarla döğüşerek gelişir ve olgunlaşır. Türkiye'de Avrupa'dakine benzer içtimaî sınıflar olamadığından entellektüel de yoktur. Entellektüel, Avrupa'lı bir hayvan. Aydın, entellektüelin mağra duvarına vuran gölgesi.

İBRET AYNASINDA ÇEHRELER

M.Ertuğrul Düzdağ

MOİZ KOHEN TEKİNALP

— V —

Kitabın ikinci kısmını teşkil eden «Müfekkirlerimizin mütâlâaları»nda ise şu şahısların yazıları vardır: Necmeddin Sâdık, Ağaoğlu Ahmed Bey, Köprülüzâde Mehmed Fuad, Yunus Nâdi, Celâl Sâhir.

Mukaddime'den:

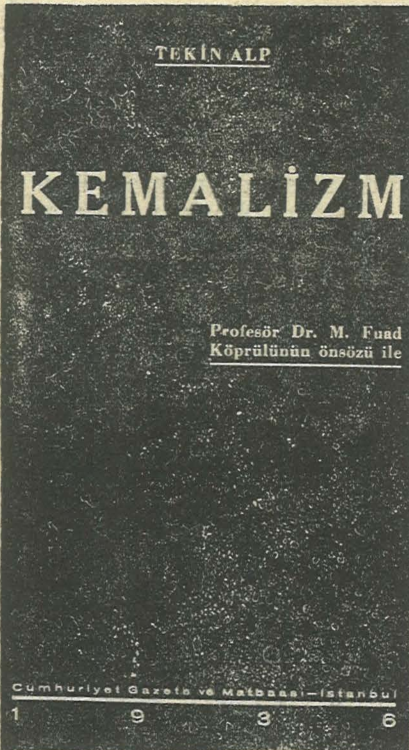
Tekin Alp, Meşrutiyet devrinde Türkçülük'e yaptığı yardımlardan şöyle bahsediyor:

«O sırada abd-i âciz, bu izciler tâifesine iltihak ederek nâçiz ve heveskâr kalemiyle, vazife-i vicdâniyesini ifâya ve ezcümle Fransızca ve Almanca yazılarıyla Avrupa efkâr-ı umûmiyesini bu cereyanın mâhiyet-i hakikiyesi hakkında tenvire çalıştı...»

Şimdi ise, aradan yarım asır geçmeden, «mucizevi bir inkılâba şâhid» olmuşlar ve Üstad'ın (Z. Gökalp) dediği gibi «Halkçıların elinde olan Allah'ın kılıcı» ile «Türkçülerin elinde olan Allah'ın kalemi» izdivaç etmişler ve bu izdivaçtan bir cemiyet yani Türk milleti doğmuş... Şimdi ise «Türkleştirme» şu'lesi doğmuş, o da kalemiyle bu yeni yavruya bir armağan sunuyormuş...

Evâmir-i Aşere

Kitaptaki yazıların mühim bir kısmı Yahudilerin Türkleştirilmesi hususuna ayrılmıştır. «Müşterek Vicdan» adlı yazıda ise Musevilere hitaben şu on emri yazmakta ve izah etmektedir:



Moiz Kohen'in «Tekin Alp» adıyla Fransızca ve Çekçe'sini de neşr ettiği «Kemalizm» adlı kitabının 1936 da çıkan Türkçe baskısının iç kapağı.

1. İsimlerini Türkleştir, 2. Türkçe konuş, 3. Havralarda duaların hiç olmazsa bir kısmını Türkçe oku, 4. Mekteplerini Türkleştir, 5. Çocuklarını memleket mekteplerine gönder, 6. Memleket işlerine karış, 7. Türklerle düşüp kalk, 8. Cemaat ruhunu kökünden sök, 9. Milli iktisat sahasında vazife-i mahsûsanı yap, 10 Hakkını bil.» (s. 65-68)

Bu on emirde, herhangi bir Yahudi'nin tatbiki imkânsız olan 8. maddeye ve fevkalâde uydukları 9. maddeye dikkat etmeyenler, «Aferin adama samimi imiş» diyebilirler.

Dikkat olunsun ki, bu emirlere uyan —ki uymuşlardır— Yahudiler, artık Türklerden ayırt edilemiyecektir. Geriye, Türklerin milliyet duygusu ve dindarlığı kalıyor...

Bu kitabın esas fikri, milliyetin sadece bir «kültür» den ibaret olduğudur. Kültür ise Avrupa kültürüdür; din zaten bırakılmıştı...

Bu kültüre uyan bir Türk'ün esasen Yahudi'den farkı kalmıyacağına göre, On emir, göz boyamaktan ibaret kalmaz mı?

Türklüğün câzibesi'nden

Tekin Alp, baklayı en son yazıda çıkarıyor. Herhalde kitap zaten şu sözler için kaleme alınmıştır. Yazının tamamı, aynen:

«Hâtime-i kelâm olmak üzere şunu da ilâveye lüzum vardır ki, intibâkın temâmiyet ve kemâlini temin edecek en mühim âmil de Yeni Türkiye'de «Garplılaşma» cereyanının ruh ve şiâr-ı milliye muvâfık bir sûrette hadd-i kemâle ermesinden ibârettir. Garbın ilmi, fennî bedii mukılevi ve tehzibî meâli ve mezâyâsından mahrum olan bir Türklüğün kuvve-i câzibesi mahdud olur. Bu kuvve-i câzibe yalnız gayri-Türkler için değil bizzat Türk güzideleri için dahi elzemdir.

«Garp medeniyetine intibak eden Türk güzidelerinin seviye-i irfâniyle Türk halkının seviye-i medeniyesi arasında fark çok büyük olursa, birinin, lâzım-i gayrı mufârıkı olan bu iki zümre arasında «kaynaşma» keyfiyeti gayri mümkin olur. İki zümre birbirine yabancı kalır.

«Hamd olsun büyük müncimiz Gâzi hazretlerinin ilham ve işâretleriyle meydana atılan Garplılaşma cereyanı günden güne ilerlemektedir. Artık hiç bir kuvvet ileri hareketine mâni olamaz.

«Yüksek bir irfân, yüksek bir seviye-i medeniye ile müzeyyen, Garp meâli ve mezâyâsıyla mücehhez bir Türklük, hadd-i zâtında mukaavemet-süz bir kuvve-i câzibe teşkil edecek, yakın veya uzak bir âtide bilcümle evlâd-ı vatan bilâ-fârk-ı ırk ve şecere füyûzâtından nasibedar olmaya şitâb edeceklerdir.»

Bu yazıda, Moiz Kohen Tekin Alp'in hayatı boyunca oynadığı meş'um rolün, son darbesi —dikkat olunursa— görülecektir. Ve dediği de olmuştur...

Mütefekkirlerimizin mütâlaaları

Bu kısımda, adı geçen şahıslar, eski bir Türkçü olarak tanıdıkları ve arkadaş kabul ettikleri Tekinalp'ın fikirlerine iştirak ettiklerini bildiriyor. Kendisini tebrik ediyorlar.

FİHRİST

	Sahife
Profesör Doktor Fuad Köprülünün ön sözü	3— 4
Başlangıç	5— 8
BİRİNCİ KISIM	
BİRİNCİ BÖLÜM	9— 16
Kemalizm inkılâbı	
Vahşet haline avdet yok — Şuurlu ve tecemmülü bir galeyan Bütün bir millet derisini değiştirdi Hali ihtifada biyolojik âmil.	
İKİNCİ BÖLÜM	17— 24
Kemalizm ruhu	
İlmî bir tâbir: Kemalizm — Kemalizm tarif edilebilir mi? — Önce iş sonra söz — Demokrasi nas değil, bir ruhtur — Kemalizm hakkında cihan edebiyatı — İstanbul sokaklarında — Kadınlardan evvel erkeklerin serbestisi — Ancak fikrin kıymeti vardır.	
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	25— 36
Kemalizmden evvel ıslahat hareketleri	
Tanzimat devri — Meşrutiyet devri — Osmanlı rejiminin vasfı mümeyyizi «Tevekkül ve teslimiyet», Kemalizm rejiminin vasfı mümeyyizi «Kahramanca mücadele» den ibarettir. Ziya Gökalp ve Türkçülüğü — Millî tevhid — Ziya Gökalpın tahayyül ettiği Kemalizm — Kızıl elma (Arzı mev'ud) destanı — Ankara: Arzı mev'ud.	
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	37— 41
Muammanın anahtarı	
Tarihe müracaat — Türk milleti başında bir kahraman bulunduğu zaman parlar — Fütuhatçı millet — Türk milletinin cemiyetcilik vasfı.	
BEŞİNCİ BÖLÜM	42— 56
İstiklâl harbi — İlk merhale	
Can çekişen imparatorluğun vaziyeti — Milletin ruhi haleti — «Manda» taraftarları — Atatürkün ruhi haleti — Metodlu faaliyet programı — Hareketin tezadlı mahiyeti — Her şey zamanında yapılmalıdır — Atatürkün sakladığı millî sır.	
ALTINCI BÖLÜM	57— 68
Kemalist ruhun bazı hususiyetleri	
Celâdet ve kahramanlık — İstanbulun Türk nüfusunun celâdeti — İhtiyatkârlık ve idarei maslahat siyaseti — Atatürkün halife ichin'de, yerinde bir müdahalesi — Atatürkün tarihî bir sözü — Büyük adamların hususiyeti — Atatürk bataryalarını asla mey-	

«Kemalizm»in fihristinin ilk sayfaları

Dördüncü
Kitap
«K E M A L İ Z M»

İstanbul 1936, Cumhuriyet Gazete ve Matbaası, V+347+X sayfa ve fotoğraflar.

Kitap «Tekin Alp» imzasıyla çıkmıştır.

I — V. sayfalarında Eduard Herriot'nun mukaddimesi, 1 ve 2. sayfalarda ise Prof. Dr. M. Fuat Köprülü'nün önsözü vardır. 5-8. sayfalarda da yazarın «Başlangıç» ı yer almaktadır. Eserin metni 9-347. sayfaları kaplamakta son on sayfada ise fihrist bulunmaktadır.

Kitap üç «kısım» ve otuz «bölüm» den ibarettir. Bölümlerin başlıkları:

«BİRİNCİ KISIM»

«Kemalizm inkılâbı - Kemalizm ruhu - Kemalizmden evvel ıslahat hareketleri - Muammanın anahtarı - İstiklâl Harbi, ilk merhale - Kemalist ruhun bazı hususiyetleri - Yenileşen bir vatan ve yeni bir millet - Kadroların tanzimi - Halk Partisi.

«İKİNCİ KISIM, Kemalizm yolu:

«Geriye doğru bir nazar - Kahrolsun şeriat hükümeti - Lâik kanunlar - Harf inkılâbı - Kadının serbestisi - Türk tarihinin yeniden kuruluşu - Sümer ve Hitit medeniyeti - Dilin Türkçeleştirilmesi - Soy adı inkılâbı - Humanitarisme ve sulhperlik - Kemalizm ve güzel sanatlar - Kemalist rejiminin ileride yapacağı işler.

«ÜÇÜNCÜ KISIM, Kemalizm doktrini ve ideolojisi:

«Şeniyetlerin ışığı altında - Demokrasi - Devletçilik - Millicilik - Türk Milliciliği - Kemalizm ve millet mefhumu - Kemalizmin inşiaı (rayonnement) - İnkılâpçılık - Kemalizmin atisi.»

Fransızcası ve Çekçesi

Eser Fransızca ve Çekçe de basılmıştır. Çekçe baskısının basım tarihini tesbit edemedik, 1936 - 37 yıllarında olmalıdır.

Fransızca baskısı 1937'de Paris'te Felix Alcan yayınevi tarafından çıkarılmıştır:

«Tekin Alp, le Kemalisme, Preface du Président Edouard Herriot, Paris 1937, Librairie Felix Alcan, 298 sayfa.»

Edouard Herriot'nun Fransızca baskıya yazdığı önsözün tercümesi Türkçe baskıya da alınmıştır.



Moiz Kohen'in «Tekin Alp» imzasıyla yayınladığı «Türkçeleştirme» adlı kitabın 65. sayfası ve «Evâmir-i Aşere» bölümü.

iktisad

Dr. Kemal Varol

BİN DOKUZYÜZ YETMİŞLER TÜRKİYESİNİN İKTİSADÎ KALKINMASININ TAHLİLİ VE SON GELİŞMELER

— 5 —

İhracatta eskiden mevcud olan bir takım kolaylıkların kaldırılması da buna ilâve edilince en önemli sınâi sektörümüz olan tekstil sanâyii bu şekilde tâkib edilen hatâlı siyâsetler yüzünden bir çıkmaza girmişti. Şöyle ki, 1973 başlarında 9 TL./Kg. a kadar yükselen kütlü pamuk fiyatları 1974 sonlarına doğru 5 TL/Kg. a kadar indiği halde Türk sanayicisi bunu 8 TL/Kg. a almaya zorlanmış, buna mukâbil skiden yüzde on olan ihrâcatta vergi iâdesi uzun müddet kaldırılmıştır. Askari ücretler 25 TL. sinden 40 TL. sına çıkarılarak yüzde altmış yükseltilmiş, bunun neticesi olarak toplu sözleşmelerde ücret artışları bir yılda yüzde kırkın altına indirilememiştir. (Sümerbank'ın işçi giderleri 1975 yılında bir yıl öncesine kıyasla yüzde 47,6 lık bir artış göstermiştir.) Bütün bunlara mukâbil, mâmul fiyatlarında artış bir yana, gerilemeler bahis mevzuu olmuştur. Şöyle ki; 1974 başlarında 42 TL. kiloğrama kadar muâmele gören 20 numara pamuk ipliği, 1974 sonlarında 29 TL./Kg. a kadar inmiştir Böylece iplik sanayiinde üretim artışı zararı daha da arttıracağından istihsal azaltılmasına gidilmiştir. 1974 ve 1975 yılları bilhassa yurt dışındaki işçilerimizin ve küçük tasarruf sâhiplerinin tasarruflarıyla mahalli seviyede vücûda getirilmek istenen büyük iplik yatırımları için en bedbahd dönem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu devrede yukarda da temas edildiği gibi ihracâtı canlı tutmak maksadıyla enflasyonla sıkı bir mücâdele gerekirken tam aksine bir takım yanlış siyâsetlerle de enflasyon körüklenmiştir. Bir kerre pamuk, fındık, kuruüzüm ve bu gibi mühim zirâi ihraçat mahsullerimiz zamanında fiyatların düşme temâyülü gösterdiği bir sırada elden çıkarılmayıp, uzun zaman stok edilmesi, hem ihracat gelirlerimizi azaltmış, hem hazinenin zararını arttırmış, hem de ekonomiye büyük finansman küfleti yüklemiştir. Böylece 1973 yılı pamuk mahsûlünün 1974 yılı ilk yarısında elden çıkarılamaması sonucu yüz bin ton pamuk kiloda 70 cent zararla bir yıl sonra satılmış böylece hem 70 milyon dolar zarar edilmiş hem 1974 yılında ihracat gelirinde 170 milyon dolar dövizden mahrum kalınmış hem de iç piyasada yüz bin ton pamuk karşılığı 2 milyon liranın üzerinde fazla para arzı bahis mevzuu olmuştur. Bütün bunların sonucu, 1974 yılının yüzde 32 civârında bir enflasyonla kapanması mevzubahs olmuştur.

5. 1976 Yılına Girerken Türkiye'nin Önemli Dar Boğazları

5a. ENFLASYON

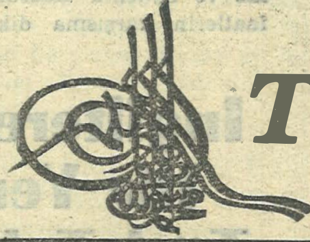
1974 yılından devralınan yüksek seviyedeki enflasyona karşılık 1975 yılında bilhassa zirai istihsâlin artışı sâyesinde enflasyonda mühim ölçüde bir düşüş sağlanabilmiştir. Diğer taraftan da 1975 yılında Dünya tekstil ham madde fiyatlarında meydana gelen mühim gerilemeler işçilik ve enerji fiyatlarındaki artışlara rağmen tekstil mâmul fiyatlarında az da olsa bir gerilemeye sebep olmuştur. Bunun da fiyat endekslerine tesiri büyüktür. Ancak bu gelişmenin 1976 yılında aynen devâmı beklenemez. Bir kere, A. B. Devletleri'nden başlıyarak yayılan iktisâdi canlanma yeniden Dünya ham madde fiyatlarının gelişmesine yol açmaktadır. Nitekim 1975 yılında Liverpool Borsası'nda 46 Cent/Libreye kadar inen pamuk fiyatı, yıl sonuna doğru 61 Cent/Libreye ulaşmıştır. Aynı şekilde Londra borsasında 172 pena'ya kadar inen yapağı tops fiyatı 210 pena'ya kadar yükselmiş durumdadır. Böyle bir gelişme ihracat gelirlerimizde artışa sebep olacağı gibi iç piyasada da yeniden fiyat hareketlerine sebep olacaktır.

Diğer taraftan toplu sözleşmelerle sağlanan yılda ortalama yüzde 50-60 nisbetindeki ücret artışları, ham madde fiyatlarındaki artışla birlikte ehemmiyetli ölçüde mâliyet enflasyonuna sebebiyet verecek vasıftadır. 1975 yılının son altı ayında yurdumuza giren onbir milyar liraya yakın dövize çevrilebilir mevduat, 1974 yılında tatbik edilen sıkı bir kredi siyâsetinin neticesi olarak durgunluğa itilmiş olan bir çok sanâyi koluna canlılık kazandırıcı olmakla beraber, bu ölçüdeki paranın Merkez Bankası kontrolünden tamâmen uzak kalması stokçuluğu finanse edebilecek bir husûsiyet arzetmektedir. Bunun da 1976 yılında enflasyonist gelişmelere yol açabileceği düşünülebilir.

5b. Dış Tediyeler Muvâzenesi

1970 develüasyon kararını müteakip devamlı bir ilerleme gösteren dış tediyeler muvâzenesi 1973 petrol krizini müteâkip yeniden açık vermeye başlamıştır. Daha önce temas edildiği gibi bunda ihraç mahsullerimizdeki fiyat gerilemelerinin, buna karşılık ithal mallarındaki fiyat artışlarının tesiri olduğu gibi tâkib edilen enflasyonist ve para kredi siyâsetlerinin de tesiri fazla olmuştur. 1976 yılında da büyük çapta dış tediyeler açığının gelişeceği hesab edilmiştir. Mevcud rezerv durumumuz nazarı dikkate alındığında 1976 yılında dış ticâretin finansmanı en ehemmiyetli dar boğaz olarak karşımıza çıkmaktadır.

(Devamı Var)



TUĞRA

MUSTAFA YAZGAN

Bize Çekirdek Gerek

İbretli bir kıssa hatırladım. Onu nakletmek isterim:

«Bir meyve tüccarı bağında, bahçesinde lezzetli şekerpâreler yetiştirir, küfelere doldurur, bir kısmının çekirdeklerini çıkartıp reçellik, bir kısmını da meyve olarak sokak aralarında sattırırmış. Şehirde adını bilmeyen, duymayan yokmuş. Bu maruf tüccarın meyveleri kapışılır ve kısa zamanda küfeler boşalırmış. O belde'de ermiş bir zâtdan bahsederlermiş. Birgün herkes yine küfelerin başında kapış kapış çekirdeksiz şekerpâreleri alırken, bu hakîm zat, küfeciye yaklaşmış. Herkes bu ermiş zâtın da şekerpâre alacağını tahmin ederek ona yol açmışlar. Efendi, küfeciye yaklaşmış:

«— Oğul, bana şu çekirdekli şekerpârelerin sâdece çekirdeklerini meyve fiyatından satar mısın?...» diye sormuş:

Satıcı şaşkın şaşkın cevap vermiş:

«— Meyvesini de al beybaba... Çekirdeği ne yapacaksın?»

«— Meyvesi başkalarının olsun oğul... Bize çekirdek gerek.» demiş. Bir küfe dolusu meyvenin çekirdeklerini almış, meyvelerini de fakir fukaraya dağıtmış.

Ermiş zâtın helâlinden kazandığı para ile satın aldığı bir arazisi varmış. Ellerini kollarını sıvamış. Toprağı tımar etmiş. Gübrelemiş, sulamış. Sürmüş. Sonra bu çekirdekleri düzgün aralıklarla toprağa ekmiş. Sabûr ipine yapışmış. Aylar, yıllar sonra topraktan fışkıran tâze fidanlar, ağaç olmuş, meyve bahçesi olmuş. Gümrah dalların ucunda çiçekler açmış. Çiçekler meyveye dönmüş. Gün vurmuş, rahmet yağmış. Meyveler olgunlaşmış. Nihayet meşhur tüccarın şekerpâresi kadar, hatta ondan da lezzetli şekerpâreler küfelere doldurulmuş ve piyasaya sürülmüş. Halk, her defasında çekirdeksiz meyve almak için âdetâ birbirini kırıyormuş.

Ermiş zat, satış yerine gelmiş. Bir dostu:

«— Buyur efendi! Sen de şu şekerpâreden alıver...» deyince, o bir eliyle sakalını sıvazlamış ve mırıldanmış:

«— Bize meyvesi değil, çekirdeği gerek...»

●

Dünya, bir pazar yeri... Herkes ağzını tadlandıran Dünya nimetlerinin bir okkasına sahip olmak için bin gönül kırıyor. Dünya'da hikmet ehli, sessiz sedâsız, yaşayıp, çilesini yorgan gibi başına çekerken, insanların ağızlarını tadlandıran meyve tüccarlarının nâmları beldeleri aşıyor. Kimse'de ağza konan nimetin özü'nü düşünmek hassa'sı kalmamış. Gaflet, gözleri bürümüş. Boğazdan geçinceye kadar, duyulan bir lezzet için, insanoğlu'nun yapmıyacağı zulüm kalmamış. Kur'an bir ermiş kişi gibi önümüzde. Bize, gelip geçici çığırtkanların sattıkları çekirdeksiz meyvelere kapılmamamızı emrediyor. Bütün Dünya nimetlerinin özü, aslı, esası, helâl olanı, bereketli olanı İSLÂM'dadır. İslâm, bir çekirdek gibi, Kâinatı içinde özetlemiştir. İslâm'a tâlip olan Kâinata tâlip olmuş demektir. İslâm'ı unutan, çekirdeksiz meyve yiyen ahâli gibi çığırtkan küfecilerin yolunu bekler. Küfeci varsa meyve de vardır. Üstelik o çekirdeksiz şekerpârenin lezzetine erişmek için kalabalık içinde itilip kakılmak vardır. Bir okkası kaça ise, o kadar parayı vermeyene meyve de vermezler. Tevâzu ile çekirdeğe tâlip olan, sabûr ve gayret ile meyve bahçelerine sahip olur. Mal hırsına, tamaha düşmeyen, Dünya bahçesine efendi olur.

●

Bugün, teknolojide insanın nefesini kesen, sanâyide, dev adımlar atan devlet ve milletlere bakıp meyus olmayalım. Bu devlet ve milletler, Dünya nimetlerini yahudi tüccarların elinden çekirdeksiz şekerpâreler gibi yiyorlar. «İslâm, Dünya nimetlerinin çekirdeğidir.» dedik. Biz, İslâm'a sarılalım. Kur'an-a tâlip olalım. Resülullah'a tâbi olalım. Ermiş kişinin avucundaki bu sert çekirdekler ilk bakışta bize bir mânâ ilham etmiyorsa suç, bizim kafasızlığımızdadır. Bu toprağı tımar ettik mi? Sürdük mü? Ektik mi? İslâm'ı bir fidan gibi yeniden yeşerttik mi? Hayır... Öyle ise, suç ne çekirdeğin, ne tarlanın, ne bahçenindir. İslâm'a dil uzatmaya kimsenin hakkı yoktur. Çalışan kazanır.

«— Hakikaten insan için kendi çalıştığından başkası yoktur. — En — Necm: 39. âyet» Kur'an'da böyle buyuruluyor.

Çekirdeksiz meyvelerin sahte ve geçici lezzetlerine meyletmeden, İslâm çekirdeğini Dünya toprağına ekmeğe çalışalım. İş budur. Yol budur. Hakikat budur. Çalışanların sa'yi meşkûr olsun!...

Şebil

AKTÜALİTE

İçki Fabrikaları

Tekel Bakanlığı Bütçesi'nin görüşülmesi sırasında söz alan MSP İstanbul Senatörü Ali Oğuz Bey, devletin içki imâl etmesini tenkid ederek, içki fabrikalarının bundan böyle «reçel» imâl etmeye tahsis edilmelerini taleb etmiştir. Bu yerinde ve haklı talebin gerektiği şekilde alâka göreceğini hiç sanmıyoruz. Çünkü lâik Türkiye Cumhuriyetinin bu mes'eleye başlangıçtan itibâren bakışı hiç de memnûniyet verici değildir.

Gerçekten 1911 Trablusgarb Harbi'nden itibaren onbir yıl müddetle devamlı sûrette harbetmiş bulunan bu müteselsil harblerden ülkesinin ve nüfûsunun büyük bir kısmını kaybetmiş bir sûrette çıkan Türkiye halkı yoksul, aç, sefil ve perişân iken en hayâtî ihtiyaç içkiymiş gibi ilk olarak bir içki fabrikası kurmuştur. Hakikaten cumhuriyet devrinin ilk fabrikası Ankara Bira Fabrikası'dır.

Ne gariptir ki, Millî Mücadele'nin bidâyetinde TBMM'nin ilk kabul ettiği kanun da içki yasağına müteallıktir: Men-i Müskirat Kanunu!.. Bu kanunla içki içti diye adam bile asılmıştır. O zaman müslüman Türk halkının hissiyatını bu sûretle okşamak ve teveccüh kazanmak ihtiyacında olan liderler, bir taraftan böyle bir kanunu kabul ve tatbik ederlerken diğer taraftan da kendileri içkinin envâını içmekten çekinmemişlerdir. Nitekim zafer müyesser olup da artık halkın teveccüh ve yardımlarına alâkaları kalmayınca, bu içki yasağı kanununu kaldırdıkları gibi memlekette başka yapacak bir iş yokmuş gibi harıl harıl içki fabrikaları kurmaya koyulmuşlardır.

Osmanlı Devrinde ancak gayri müslimlerin iptidâî usullerle imâl edegeldikleri içki, cumhuriyetle artık bir devlet sanayii (!..) hâline getirilmiştir. İçkiyi «ümmül habâis» yani kötülüklerin anası kabul eden ve haram kılmış bulunan İslâm'a zıd bir zihniyeti kendine şiar ittihaz etmiş bulunan yeni Türkiye, ihtimâl ki, İslâmî kâideleri çiğnemek hususundaki sistemli hareketler manzûmesi içinde bu içki mes'elesini de bilhassa bu tarzda ele almıştır. O gündenberi devlet imkânları alabildiğine kullanılmak sûretiyle içkinin imâl ve propagandası yapılmaktadır. Tabiatiyle bu tutumdan doğan menfî neticeler de ortadadır. Hergün fecî cinâyetler ve trafik kazalarının iç ürperten resimleriyle karşılaşmamak için âdetâ gazetelere göz atmaktan bile korkulduğu bir devre gelinilmiştir. Ne yazık ki, sırf akılla bile hikmet ve fâideleri kolayca müşahede edilen İslâmî kâidelere ters düşen resmî davranışları değiştirmek mümkün olamamakta ve birçok sahalar-da olduğu gibi bu noktada da inkılâb ve batıcılık taassubu millî menfaatlerin karşısına dikilmektedir!..

İngiltere'de Bir Yeni Türk Talebe Cemiyeti

İngiltere Mümessilimiz İSMAİL ERÜNSAL bildiriyor.)

Bugüne kadar İngiltere'de okumakta bulunan Türk talebelerinin İTÖF (İngiltere'deki Türk Öğrenciler Federasyonu) adında bir cemiyet temsil etmekteydi. Bu cemiyet diğer bir çok emsali gibi kısa zamanda komünistlerin eline geçmiştir. Fakat komünistler arasındaki Maocu ve Moskofcu ayrılığı mâlûmdur. Bu cemiyeti ele geçiren Marksistler, Moskofçu olduğu için Mao'cular en son kongrelerini bıçaklı tabancalı bir baskınla dağıttılar. Zaten komünist propagandası yapmaktan talebe dertleriyle uğraşmaya vakit bulamıyan bu cemiyetten artık hayır gelmiyeceğini anlayan akllı başındaki Türk talebeleri yeni bir cemiyet kurmuşlardır. TÜRKYAR (Türk Talebeleri Yardımlaşma Derneği) adıyle faaliyete geçen bu yeni dernek önümüzdeki Nisan ayında ilk kongresini yapacaktır. Halen müteşebbis hey'etçe yürütülen çalışmalar tamâmen talebe faaliyetlerine münhasırdır.

Ciddi ve vatansever memleket çocukları tarafından kurulmuş bulunan bu cemiyetle muhâbere etmek isteyenler için adreslerini takdim ediyoruz:

TÜRKYAR
TÜRK TALEBELERİ YARDIMLAŞMA DERNEĞİ
LONDON E 1
12, Evershed House, Old Castle Street,
LONDON El
Telf, 01 247 0347

İngiltere'deki İslâm memleketlerinin hey'et-i umûmiyesini içine alan asıl teşekkül «FOSİS» tir. Bu teşekkülün 7 Şubatta yapılan Kuzey Bölge Toplantısında Londra'da bir İslâm Araştırma Merkezi kurulması kararlaştırılmıştır. Londra'da bu teşekkülün elebaşılığı ile yürütülmekte olan İslâmî faaliyetlere böyle bir araştırma merkezinin büyük ölçüde hız kazandıracağı beklenmektedir.

M. Cemiloğlu İçin Heykel

İstanbul Belediyesi, Kırım Türkleri'nin vatanlarına dönmelerini temin maksadiyle giriştiği açlık grevi sonunda şehid olan Mustafa Cemiloğlu için bir heykel dikmeyi ve İstanbul sokaklarından birine O'nun adını vermeyi kararlaştırmıştır. Moskof mezaliminin bu son şehidi için ne yapılsa azdır. Fakat heykel dikmeye prensip itibâriyle taraftar olmadığımız gibi İstanbul Belediyesi'nin bu hareketini samimi bulmadığımızı da ifâde etmek isteriz.

Gerçi M. Kemal Paşa'nın Sarayburnu'ndaki devâsâ heykeli de Belediyece dikilmiştir. Hem de M. Kemal Paşa'nın Türkiye'de dikilen ilk heykeli olarak...

Doğrusunu söylemek gerekirse Türkiye'de bu heykel dikme işi pek de yüz ağartıcı bir mâziye sahip değildir. Gerçekten M. Kemal Paşa'nın yukarıda bahsi geçen ilk heykeli Belediye'nin bir verem hastahanesi yaptırmak için ayrılmış tahsisatından sarfolunarak meydana getirilmiştir. M. Kemal Paşa'nın tebrik ve teşekkür telgrafiyle mukâbele gören bu hareket, benzer teşebbüsleri tahrik ve teşvik etmiş ve böylece Türkiye'de bir heykel dikme mevsimi başlamıştır. Harbden harâb ve bitâb çıkmış, yolsuz, hastahanesiz, fabrikasız bir memlekette halkın içinde bulunduğu sefâletle alay edilircesine sath-ı vatan, «kel başa şimşir tarak» kabilinden heykellere garkedilmiştir. İhtimal ki; sınâî teşebbüs hamlelerinin başladığı 1950 yılına kadar bu heykellere sarfedilen paraların yekûnu ile farazâ bir yol veya fabrikalara sarfedilen paraların yekûnu mukayese edilse ortaya her vatanseveri ağlatacak hazin bir tablo çıkar.

Belediye'nin ayni gösteriş yoluna devam etmesi bize meşhur karikatürist Cem'in bir karikatürünü hatırlatmıştır. Bu karikatürde Cem yaşlı bir kadının bir gence:

«— Oğlum Belediye nerede?» diye sormasına çocuğun şu cevabını verdirmiştir:

«— Teyzeciğim Belediye Türbe'dedir!... o zaman Belediye'nin İstanbul'da Türbe semtinde kâin olduğunu bilenler buradaki zarif nükteyi kavramakta güçlük çekmezler.

Bugünün karikatüristleri kalemlerini sol propagandanın emrine tahsis ettikleri için artık böyle ince istihzalara muhatap olmayan İstanbul Belediyesi acaba Mustafa Cemiloğlu'nun heykelini çöplerini dahi temizlemekten âciz bulunduğu hangi meydana dikecektir!...

İstanbul Belediyesi'ne hâkim olan İsvan ekibi'nin bu heykel vesilesiyle malûm zihniyetlerini setretmek gayreti güttüklerinden asla şüphe edilemez. Solcular yeniçeri usûlünce «iki adım ileri, bir adım geri» ölçüsüyle hareket ederek milliyetçilerin kendileri hakkındaki beyanlarını cevaplamaya yarıyacak böyle taktiklere sık sık baş vurmaktan geri kalmazlar. Bununla «Biz komünist olsak falan işi yapar mıydık» cevabını bir ihtiyat akçesi gibi hazırlamak gâyesi güderler. Fakat insanların istisnaî hareketlerine değil, hayat ve şahsiyetlerinin ana istikâmetine dikkat ve itibar edenler böyle göz boyamalarla aldatılamazlar.

Kırım Türklüğü topyekün sürgün ve imha edilirken, cihan haritasında Türkiye diye bir devlet yok muydu?!. Onun herhangi bir yerde, M. Kemal Paşa'nın herhangi bir heykeline yan bakıldı diye vâveylâ koparan, isimlerini devlet radyolarında söyletmek, Bâb-ı Âli'nin büyük tirajlı gazetelerine geçirtmek için bir birleriyle beyân t verme ve beyannâme neşretme hususunda yarışa giren amme müesseseleri ve cemiyetleri yok muydu?

Kırım Türklüğü için diplomasi yoluyla olsun herhangi birşey yapılamaz mıydı? Şimdi kalkıp da elli yıldır devam eden Moskof mezaliminin bu son mazlumu için bir başka yapacak iş yokmuş gibi heykel dikme kararı alıyorlar. Bu elli yılın yirmiyedisi İsvan'ın mensub olduğu CHP'nin mutlak sultası altında geçmemiş midir?!..

Bu hâdise şair Bâki'nin:

«Kadrini seng-i musallâda bilip..» diye başlayan meşhur beytini hatırlatmaktadır.

Kol Kırılır Yen İçinde

MSP Sivas Milletvekili İhsan Karaçam Parti Grub toplantısında daha ziyâde parti umûmi reisi ile idârecileri hedef ittihaz eden bir konuşma yapmıştır. Yer yer ağır ithamlar ihtivâ eden bu konuşmanın haklılığı veya haksızlığını bir an için şöyle bir kenara bırakıyoruz. Fakat usûl bakımından bu muhterem milletvekilini tasvib etmeye imkân olmadığı meydandadır. Zira hükümete ve ondan da evvel MSP içinde bir fesat çıkarmak için solcu basını kullanan solcu siyâset erbabının aylardan beri mütevâli tezvirâtı ortada iken böyle bir konuşmanın İslâm cephesine düşmanlığı âşikâr olan gazetelere intikâline imkân vermek affedilir bir hata değildir. İhsan Karaçam Bey konuşmasının metnini basına kendisinin vermediğini söylemektedir. Fakat bunu teksir ederek dağıtırken, basına intikâlinin önlenemiyeceğini düşünmesi gerekmez miydi?

Her parti içinde içtihad, anlayış ve metod farklarından dolayı birtakım mücâdele, münâkaşa ve çekişmelerin geçmesi mukadderdir. «Bârika-i hakikatin müsâdeme-i efkârdan doğacağı» mâruf sözdür. Bu sebeple bu gibi iç mücâdeleleri taraflar samimi olduğu müddetçe sıhhat ve selâmet vâsıtası addetmek gerektir. Ancak iman ehlinin kusurlarını devaynalarında büyültmeye müheyyâ ve her türlü tesir ve telkin v e s â i t i ile mücehhez bir şer cephesi karşısında bulunulduğu d ü ş ü n ü l e r e k bu gibi hâdiselerin kardeşler arasında kalmasını sağlamak gerekmez miydi?.. İnsanlar -beşeriyet iktizası- hatadan sâlim olamazlar. Ancak aynı gâye etrafında birleşenlerin birbirlerinin hatalarına karşı yıkıcı değil, yapıcı olmaları ve bu hataları dile getirirken düşmana koz vermemeleri icab etmez mi?!. İhtimal ki, CHP içinde hergün buna benzer ne kavgalar cereyan etmektedir. Sağcı basın bunların hangisine -bu ölçüde- müttali olabilmiştir. Ecdâdımız «Kol kırılır yen içinde» demiş. Bugün ancak düşmanların kullanabildiği bu ölçü, asıl bizim malımız değilmidir?!.

(İngiltere Mümessilimiz

Bütçe ve Çıkar Çevreleri

Solcu milletvekilleri 1976 bütçesini, halka getirdiği hizmetlere hiç aldırış etmeden çıkar çevrelerinin bütçesi olmakla suçladılar. Ama bu çıkar çevreleri kimlerden meydana gelir? Holdingler, büyük ticarî teşekküller ve bunların başlarında bulunanlar değil mi?

Bizim bildiğimiz bu çevreler, yâni bu çıkar çevreleri milliyetçi ve mukaddesatçıların yanında değil, solcuların, hattâ aşırılarının yanındadır. Solculukları ayyuka çıkmış gazetelere bir göz atınız: Bu çıkar çevrelerinin sayfa sayfa ilânları bunlardadır. Yalnız dirilik ve refâhla alâkalı ilânları değil, ölüerinin iânları bie bu gazetelerdedir.

İSLÂM ÂLEMİNDEN

Filipinlerdeki Müslümanlar

Geçen sayılarımızda Filipinler'deki müslümanların durumu hakkında mufassal bir rapor sunmuştuk. Orada da belirtildiği üzere Filipinler başkanı Ferdinand Markos Cidde de 1975 yılında toplanan İslâm Ülkeleri Hariciye Vekilleri toplantısına karşı bir va'dde bulunmuş ve güney Filipinler'de yaşayan müslümanlara otonom idare şekli tanıyacağını açıklamıştı. Aradan bir hayli zaman geçmiş ve Markos bu vaadini yerine getirmemiştir. Bunun üzerine Rabıtatülâlem il-İslâmi (İslm Birliği Merkezi) Hâriciye Vekillerinden bir grubun Filipinler'i ziyâret ederek durumu Markos'a hatırlatmalarını ve Cidde'deki toplantıya katılan İslâm Ülkelerinin Filipinleri geçici olarak desteklemekten vazgeçmelerini istemiştir.

İslâm Birliği'nin bu istekleri ilgili İslâm hükûmetlerine bildirilecektir.

SOSYALİST LİDERİN MÂRİFETİ!

Bir zamanlar Mısır'ın tek lideri olan Nâsır yaptığı konuşmalarda «Ben sizin izzet ve vekârınızı yaratırım!» diyecek kadar firavunlaşmıştı. Arap Âlemini uzun müddet meşgul eden bu sol Nasır'cı cereyanın başta Mısır'a ne kadar pahalıya malolduğu artık iyice bilinmektedir. İstanbul gazetelerinde neşredilen aşağıdaki haber onun yolundan yürüyen solculara ithaf olunur.

NÂSIR, ŞAHSÎ HESABINA MİLYONLARCA DOLAR YATIRMIŞ

Kahire-Mısır'ın eski Devlet Başkanı Cemal Abdul Nasır'ın 1967 yılında askeri maksad için Arap ülkelerinin yaptığı para yardımından en az onbeş milyon doları Paris bankalarından birinde bulunan şahsî hesabına aktardığı öne sürülmüştür.

Bu yardımların hepsinin 1967 yılındaki altı günlük savaştan kısa bir süre önce veya sonra eski Suûdi Arabistan Kralı Suud tarafından üç çek halinde verildiğini yazan Kahire'nin haftalık haber dergisi «Ahbar el yevm» paraların Nâsır'ın imzası ile «Banque de Paris et pays bas» Bankasındaki şahsi hesaba transfer edildiğini bildirmiştir.

Öne sürüldüğüne göre çekler ayrıca Mısır Devlet Bankası'nın o zamanki Başkan yardımcısı Mahmud Sıtkı Murad tarafından da ciro edilmiştir.

İSPANYA HÜKÜMETİ MADRİD'TEKİ CÂMİ İÇİN ARÂZİ VERİYOR

İspanyol hükûmetinin Madrit'te kurulması düşünülen câmi için bir arsa tahsis ettiği haberi Başşehirdeki müslüman elçiliklere duyurulmuştur. Müslüman elçiler Madrit'te muntazam bir câmi ve kültür merkezi kurmak için proje hazırlıklarına girmişler ve bu gâye ile aralarında bir hazırlık komitesi seçmişlerdir. Bir zamanlar İslâm nûrunu Avrupa'ya taşıyan biz Türkler'i tabi böylesi toplantılarda ve komitelerde görmek mümkün değildir Çünkü bu lâikliğe aykırıdır!!

Ayrıca Kurtuba ve Toledo şehirlerinde Endülüs Emevî Devleti zamanından kalmış olan câmi binalarının tekrar aynı gâyeye uygun olarak câmiye çevrilmesi hususunda İspanyol makamları ile müzâkereler devam etmektedir. İslâm Ülkeleri ile geniş ölçüde ticâri bağları bulunan İspanya'nın üzerinde ciddiyetle durulursa bu işe de hayır demiyeceği kuvvetle tahmin olunmaktadır.

MEDİNE-İ MÜNEVVERE'DE HAREM-İ ŞERİF'İN ETRAFI GENİŞLETİLİYOR

Bir müddetenberi devam etmekte olan Medine'de Peygamber mescidinin etrafını genişletme gayretleri kısmen sona ermiştir. İki safhada gerçekleştirilmesi düşünülen plânın birinci kısmı sona ermiş ve Harem-i Şerif'in batı yakasının genişletilmesi çalışmaları nihâyete ermiştir.

İkinci kısım genişleme faaliyeti oniki ay sürecek ve istimlâklerle beraber dörtyüz milyon riyale (iki milyar lira) malolacaktır. Plânın bu ikinci kısmı da tamamlanınca vaktiyle yirmidört dönüm olan Harem-i Şerif ve etrafı yetmişbeş dönüme çıkarılmış olacaktır.

ACABA ASLI VAR MI?

Suudi Arabistan'ın Dünyaca şöhreti bulunan Petrol Bakanı Zeki Yemâni için Yemen'den İsrail'e göç etmiş bulunan iki Yahudi şöyle diyor:

İsrail'de çıkan Maariv isimli gazete'de (25 Aralık 1975) bildirildiğine göre İsrail'in Rehovat semtinde yaşayan Mesud Hala ve evli kardeşi şöyle demektedir: «Ka deşimiz 16 yaşında iken Yemen'den alınıp Suudi Arabistan'a götürüldü. Orada İslâmiyeti kabul etti ve kral âilesi tarafından alâka gördü. Bu zat şimdi Suudi Arabistan petrol bakanı olan Ahmed Zeki Yemânî'dir.

TESBÎT — Sâdık Özarslan

Havâle Memurluğu

Konuşuyoruz bazılarıyle... «Ümidimiz sizde evlâd.» diyorlar. Vazifesini yapanlara sözümüz yok. Fakat yapmayanlar da aynı şeyi söylüyorlar. «Ümidimiz sizde... Biz yapamadık, siz yapın». Böyle diyenlere çok kızıyorum doğrusu. İnsan ve hele Müslüman yeryüzüne birşeyler yapmak üzere gönderilmiştir... Burası bir imtihan salonu... Hayat ve memât; birer imtihandır. «Bakalım kim daha güzel amellerde bulunacak?» diye birer imtihan. Bunu anlamak ve ona göre yaşamak lâzım. Hiçbirşey yapmadan yaşamak; etliye, sütlüye karışmamak hiçbir Müslüman'a yakışmaz. «Ben yapamadım, sen yap!» demek havâle memurluğundan başka birşey değildir. Herkes üzerine düşen vazifeyi yapmakla mükelleftir. Canla başla çalışılacak, bu mukaddes vazife mutlaka yapılacaktır. Dünyada herkesin yapacağı iş vardır. Arandıktan ve yapılmak murad olunduktan sonra iş çoktur... İslâm'da: «Aş bulursan yanaş; iş bulursan sıvış.» anlayışsızlığı yoktur. İş yapılacak, aş yenecektir. Hiçkimse armudun pişip ağzına düşmesini beklemeyecek; herkes armudunu devşirip yiyecektir. Asalak yaşamak yoktur bizim anlayışımızda... Kene gibi yaşamak yok. Herkes bunu bilmeli ve kendisine bir iş bulmalıdır. Nice yaşlı insanlarımızla dertleşiyoruz... Hep şikâyetçiler. Evinden şikâyetçiler, ailesinden şikâyetçiler, evlâd ü iyâlinden, konu-komşusundan şikâyetçiler. Amma şikâyette bulunmak, mes'eleyi halletmiyor ki... Şikâyetin kaynağını kurutmak gerek. Ve bunu yapmak, bunun için çalışmak herkes için borç. Öyle olmuyor; mızıkçılık yapıyoruz. Neymiş efendim; yaşımız yetmiş, işimiz bitmiş imiş!.. Ne demektir bu? Hiç bir kimsenin daha yaşarken kendisini mezar'a sokmaya hakkı ve salâhiyeti yoktur. İslâm'da: «Yaş yetmiş, iş bitmiş...» felsefesi de yoktur. Bu noktaya bilhâssa işaret etmek istiyorum. Ölmedikten sonra, can tenden çıkmadıktan sonra vazifeden ve işden kaçmak ve yapabileceği işleri başkalarının üzerine atmak yoktur. İslâm'ı iyi anlamak ve İslâmca yaşamak lâzımdır. İşte bir Hadîs meali... Resûlüllah Aleyhisselâm buyuruyor... Dikkat kesilin ve nefesinizi tutarak dinleyin!.. Diyorlar ki: «İnsan ölünce, ancak o zaman amel defteri kapanır...» Ne var bu Hadîs'te diyeceksiniz. Biz, bunu sadece senden ve şimdi duymuyoruz ki, diyeceksiniz. Hiçbirimiz ilk defa duymuyoruz bu mübarek sözü... Lâkin değerlendiremiyoruz. Duymuşuz ve fakat itaat etmemişiz. Duymak kâfi değil; itaat te gerek. Dikkat ediniz; insanoğlunun amel defteri ölünce kapanıyor demek... Anladık mı burasını? O hâlde fazlasiyle çalışmamız, vezifemizi hakkiyle yapmamız ve amel defterimize güzel şeyler eklememiz icâbediyor. Zira kötülük yapar isek defterimize bu da kaydolunuyor. «Bu adamın yaşı yetmişe varmış... Bırakalım şunun yakasını!..» demiyorlar ve bizden vazife istiyorlar; amel-i sâlih bekliyorlar. Havâle memurluğunu bırakalım bir tarafa... Ashab-ı Güzîne bakalım. Nasıl yaşamışlar? Başta yegâne Önderimiz ve Örneğimiz nasıl yaşamışlar? Son nefesini verene kadar Allah yolunda çalışmışlar; çeşitli işkencelere katlanmışlar. Cihâd ordusuna ihtiyarlar katılmış, çocuklar katılmış... Hiçkimse vazifeden, Allah için hizmetten kaçmamışlar. Beni sokmayan yılan bin sene yaşasın... demeyip yılanın kafasını ânında ezmişlerdir. Herkes, evinin önünü süpürecek beyler!.. Ve herkes üzerine düşeni yapacak. Bütün gücüyle karşı koymadan hiçkimse mağlûbiyeti kabûl etmeyecek. Kervan yürüyecek.

Sebil

DİN

İman Hakikatleri Etrafındaki Suallere CEVAPLAR

İSMAİL FENNÎ ERTUĞRUL

— VIII —

Sual. Volter'in mozofane mütaleasını anladım. Acaba bir müslüman bu hususta ne gibi bir mütaleada bulunur?

Cevap: Bir müslüman da hemen hemen bu yolda fikir beyan ettikten sonra buna şöyle bir mütalaa ilâve edebilir: Bize İslâm Dini Cenab-ı Allah'ın Hâdî (doğru yolu gösterici), Muhyi (diriltici), Gaffar (mağfiret edici), Nâfi (fayda verici), Şâfi (şifa verici), gibi lütuf manalarını tazammun eden bir takım sıfatları olduğu gibi Mudıll (doğru yoldan saptırıcı), Mümît (öldürücü), Kahhar (kahredici), Zarr (zarar verici) gibi kahr manasına delâlet eden bazı sıfatlarının da olduğunu bildiriyor. Demek oluyor ki, fayda vermek gibi zarar vermek; lutfetmek gibi kahretmek ve intikam almak da O'nun sıfatlarındandır. Yalnız şurası var ki; O'nun rahmeti gazabına gâliptir. Bunlar O'nun isim ve sıfatları olunca bu isimlerin hüküm ve eserlerinin zuhûra gelmesi zarûridir. Küfür ve zulüm olmayınca kahr ve intikam; hastalık olmayınca da şifa olamaz. Bundan başka inkârcılar sâdece Dünya hayatını nazar-ı mütaleaya aldıklarından elemlerin, âfetlerin hastalıkların onlara abes görünmesi tabiidir. Fakat ilâhi adâletin icâbından olan ahiret hayatı da nazar-ı itibâra alındığı zaman asla itiraza mahal kalmaz.

Bu Dünya'da hayrın şerre gâlip olduğunu Volter bile inkâr etmiyor. Aslında bunu inkâr etmek mümkün de değildir. Çünkü fenâlıklar iyiliklere galip olsaydı; bu âlemin şimdiye kadar harab ve mahvolması gerekirdi. Bir şeyin zararı menfaatına nisbetle cüz'i olunca onun yaratılması hikmete uygun olamaz.

Sual: Bazı kimseler Allah'ın varlığı lehinde irad edilen delilller ile bunun aleyhinde dermeyan olunan delillerin kuvvetçe müsâvi olduğunu söylüyorlar ne dersiniz?

Cevap: Bunu söyleyenler kendilerini bir takım safsatalarla en büyük alimlerden daha âlim göstermek iddiasında bulunan kendini beğenmiş inadçılardır. Volter birinci derecede parlak bir akıl ve zekâya sahip bir filozof ve edibdir. Dinî ve edebî bir çok tenkidler yazmış ve hususiyle hristiyan itikadlarını amansız bir sûrette tenkid etmiştir. Bununla beraber yukarıda zikrettiğimiz iki delili mukn'i bulmuş ve bunları «*Felsefi Lügat*» «*Metafizik*» isimli kitaplarla diğer eserlerinin bazılarında bir kaç kere zikretmiştir. Bilhassa ilel-i gaiye delilini «*Her masnû' bir sâniin vücudunu isbat eder.*» şeklinde irad ettikten sonra «Bazı filozoflar bu delili beğenmezler, lâkin niçin? Çünkü mahsustur, eskidir. Fakat bundan dolayı fena değildir. Mülhidler Allah'a inananlara ilel-i gaiyeci diyerek istihza ediyorlar. Eğer bir saat, saatleri göstermek için yapılmamış ise, o vakit ben ilel-i gaiyenin vehim ve hayal olduğunu itiraf ederim. Ve bana ilel-i gaiyeci yani bir budala demelerini münâsip bulurum.» demiştir.

Volter, tâbiat haricinde bir şey yoktur ve olamaz diyen inkârcılara karşı: «Tabiat hiç yoktur. Gerek bizde gerek etrafımızda ve gerek yüz bin milyon fersah uzakta istisnasız her şey san'attır.» cevabını vermiş ve tabiat namının Allah'a yakışmadığını söylemiştir.

Baron Dolbak [1] Allah'ın mevcudiyetini hâşâ reddetmek maksadiyle telif ettiği kitaba «*Tabiat Manzûmesi*» adını verdiği vakit Volter ona: «Yalnız manzûme kelimesi bile Kâinatı tanzim eden ilâhî bir akla (İlim ve Hikmet) delâlet eder» demiştir.

Bununla beraber ilel-i gaiye delilini burun, gözlüğü takmak için mi, mantar, tıpa yapmak için mi, kavundaki dilimler, taksim kolay olsun diye mi yapılmıştır, diyerek istihza edenler olduğunu bilirsiniz.

Volter bazı kimseler tarafından böyle ifsad edilen ilel-i gaiye deliline bazı hududlar koymuştur. Çimenin yeşil olması göze hoş görünmesi içindir. Denizin kabarıp inmesi gemilerin gidip gelmelerini kolaylaştırmak içindir, diyenlerle istihsa edip hangi hallerde gâiyet olduğunu beyan edebileceğini göstermiştir. Meselâ burun, gözlük takmak için yapılmıştır, demek abes olduğu; fakat onun koku almak için yapıldığının inkâr edilemiyeceğini beyan etmiştir.

İntikadî (tenkidçi) felsefenin mümessili olan Alman filozofu Kant da İsbat-ı Bâri delillerini tenkid ettikten sonra: «Bu delil yani ilel-i gaiye delili daima hürmetle yad edilmeğe şayandır. En eski ve akla muvafık olan delildir. Bir Sâni-i Ecell-i Âlâ'ya olan itikadımızı kanuni karşı konulması imkânsız bir kanaat haline getirecek derecede teyid eder.» demiştir. Aklın tabiatın mûcizelerine ve âlemin muhteşem bünyesine bakarak her nevi safsatalı kararsızlıklardan kurtulup şartlardan şartlara nihâyet Sani-i Ecell-i Âlâ'ya kadar yükselemiyecek derecede sukut etmiş olamıyacağını beyan etmiştir.

(1) Baron Dolbak zengin bir Alman olup gençliğinde Paris'e gitmiş ve tabii ilimlerle meşgul olmuştur. Konağı en cür'etli mütefekkirlerin buluştukları bir yer olmuştur. Bunlar 18. Asrın isbatlı ansiklopedisini yazıyorlardı. (Systeme de la Nature) iki cild olarak Londra'da ve Mirabo müstear adıyle tab edilmiştir.

İNKILÂB MEZÂLİMİ

TÜRK MİLLETİ'NDEN GELECEĞİN TARİHÇİSİNE RAPORLAR

Kerpiç Hâline Gelen Kur'an-ı Kerimler

İ. Hakkı Konyalı

— V —

Yağan yağmurlarla havuz hâline gelen bu yerde zaman zaman sular üstünde yüzen, kuruyunca kurtlar, güveler tarafından birer kucak kirli pamuk haline getirilen bu Kur'an-ı Kerimlere bakmaya yürekler dayanmazdı. Bunlar kötü koku neşreden birer mikrop yuvası halindeydiler. Allah Kur'an-ı Kerim'in iki yerinde «*Kur'an'da insanlar için şifâ ve rahmet vardır*» buyuruyor. Şifa ve rahmet kitabı Kur'an-ı Kerim'lere kötü koku nesreden mikrop yuvası derken dehşetler içinde kalıyorum.

Türbelerde, zâviyelerde, mescidlerde kalan Kur'an-ı Kerim'ler de aynen böyleydi. Benim ısrarlı neşriyâtım üzerine Vatan Caddesi'nde Kanûnî'nin, babası adına Mimar Sinan'a yaptırdığı medrese aslına uygun bir şekilde restore edildi. Tavsiflerini yaptığım Kur'an-ı Kerim'ler, levhalar, başka yazmalar buraya toplattırıldı. Ben bunları tasnif ettim. Maâlesef bunların pek çoğu kötü koku ve zehir neşrediyorlardı. Zehirleniyor, ve sık sık hastalanıyordum. Doktorların tavsiyesi ile bu işi maske ile tamamladım. Enfaktüs geçirdim. Kötü şartlar içinde ben bu işi yaparken alâkadarlar yanıma gelmeye bile cesâret edemiyorlardı. Bir gün Alman Güzel Sanatlar Akademisi'nin professörlerinden ve talebesinden bir turist grupu medreseye geldiler. Fâtih Câmii'nden gelmiş tezhibli büyük bir Kur'an-ı Kerim'i inceliyordum. Yazısı, tezhibi bakımından bir şaheserdi. Misâfirlerin duydukları ezâ alın çizgilerinden ap açık okunuyordu. İslâm'ın Anayasası'nın bu hâli onları bile üzmüştü. Bazı sahifelerini açtılar. Sonra benden sabun istediler.

Sonra buraya «*Türk Yazı Müzesi*» adını verdiler. İslâm yazılarını bilmeyen, devrin Vakıflar İstanbul Başmüdürünün baldızı buraya müdür yapıldı. Zannedersem İslâm yazılarını bilmeyenler burada halâ memurluk yapıyorlar. Burasını kuranın, ağır ve korkunç şartlar içinde çalışan İbrahim Hakkı Konyalı'nın adı bile müzenin kütüğünde yoktur. Müzeye sâhip çıkma yarışına girenler oldu.

Eyüp'teki türbeleri, zâviyeleri inceliyordum. Büyük bir sel gelmişti. Mimar Sinan yapısı Sokullu'nun ve Siyavuş Paşa'nın türbeleri ve medreseleri gibi muhteşem bir mimarî eser olan Ferhad Paşa'nın türbesi ve diğer türbeler de sular altında kalmıştı. Türbelerde rahleler, şallar, yazma Kur'an-ı Kerimler birer sarnıç hâline gelen türbelerin içinde kalmışlar, suların üzerinde yüzmüşler, sular çekilince bunlar çamurlar içinde kalmışlar, kerpiç ve kütük hâline gelmişlerdi. Kapılarında kara kilitler asılı idi.

Ferhad Paşa türbesinin karşısındaki bir türbenin bakımsızlıktan kapısı kırılmıştı. İçeriye girdim. Ortada evvelâ taşa benzettiğim bir şey vardı. Ayağımla dokundum. Tok bir ses çıkardı. Taş değildi. Eğildim. Bunu yokladım. Bu, satırlarının üstüne farsça mealleri yazılmış çok eski bir Kur'an-ı Kerim'di. Aylarca suların üstünde yüzmüş, sular çekilince çamurların altında kalmış, bir çok yerleri çürümüştü. Ben kalan parçalarını inceledim. Harab verleri, sûre başları, altınla ve başka renklerle işlenmişti. Türbeler, tekkeler, zâviye mescidleri kapatıldıktan sonra buralardaki halılar, seccâdeler, levhalar, şamdanlar Şehzâdebaşında Mimar Sinan tarafından Şehzâde Sultan Mehmed adına yapılan imârethânenin ocaklığında toplanmıştı.

(Devamı Var)

Yahya Efendi Dergâhı'nın Son Şeyhi

ABDULHAY EFENDİ'NİN MEKTUPLARI

KERÂMET

Ulu Camii Şerif hakkında başka bir rivâyet daha vardır: Sadat-ı Hüseyniyyeden ve âlem-i ulemadan ve ekmel-i evliyadan bulunan Emir Şemseddin Hanefiyyül Buhari hazretleri hakikaten pek büyük bir mazhariyete nâil bir zat-ı kudsiyet sıfat idi. Bu mazhariyeti, kabr-i şeriflerini ziyârette açık kalblerde ve gözlerde husûle gelen feyz ve bereket de bunu teyid etmektedir. Vâlidesini, padişahın kızı Huned Sultanı istemeğe gönderir. Vâlideleri teallül eder ise de israr eder. Gider ve ister. Emir sultan'ın meşhur olan kemâlatları Yıldırım'ca da ma'lum bulunduğundan mülâyemetle hatuncağıza: «kiminle görüştüğünü ve kimin kızını istediğini bilip bilmediğini» sorar o da:

«— Padişahım, evet, pek âla biliyorum. Ancak oğlumun israrı beni buraya getirdi. Siz bilirsiniz!» der. Yıldırım Bâyezid, her ne kadar olzamanlar sefâhate ve işrete meyyal bulunmakta ise de vâlidi ve ecdad-ı kiramının ilm-ü irfan, ve kuvve-i iymanda iykanlarından mütevâris bulunduğundan reddetmez. Yalnız mihr olarak kırk katır altın ağırlık ister. Vâlidesi gelir bu cevabı oğluna söyler. O da, hemen dağdan kırk katır çakıltaşı yükletir. Padişaha göndermeğe kalkar. Vâlidesi oğlunun şiddet-i taleple tecennün ettiğine kail olur ve der ki:

«Oğlum, çakıltaşı istenmedi, hâlis-il ayar altın istediler!»

Hazreti Emir tebessüm buyurup:

«— Anne, merak etme. Kudretullah taşı altın etmeğe kadirdir. Sen keyfine bak!» der.

Mûcib-i talep istenen kırk katırın gönderildiğinde hazineye alınması lüzûmunu haber verdirir. Hakikaten boşalırken çakıltaşlarının altın olarak hazineye döküldüğü görülür. Şimdi Oğlum, sana nasihatım, Mısır ulema ve kibar-ı evliyasından Abdülvehhab şa'arani Hazretleri kitaplarının birisinde yazar ki; Evliya-yı kirama isnad olunan, aklın hâricindeki her şey, ârif ve âkil olanlarca, hemen inkâra kalkışılmamalıdır. Câhillerin itirazlarına mâruz kalmamak için tasdik etmese bile sukût edip feth-i lisan etmemelidir. Çünkü, «Vallahü alâ külli şeyin kadir» fehvâsınca kudreti vasi'a-i sübhaniye, mahlûkun aczı mutlak olan fikrinden çok yüksektir. Buna inanınca herşey imkân dahilindedir. Allah'ın kudretine nazaran, kalben tasdik etmekle beraber, her yerde, her aklın kabul edemeyeceği her gördüğü, her işittiği, her inandığı şey-i söylemekle hedef-i itiraz olmadan sakınmalıdır. Resulü Kibriya (S.A.V.) meâlen «İnsanlara akılları derecesinde söyleyiniz» buyurmuşlardır. Görüştüğün yerde, insanların muhataplarının anlayacağı lisanla konuşunuz. Buyurması ne güzel bir irşaddır. Ve ârif, olanlar dâimâ zemin ve zemana göre söz söylerler. Ve mehmaemken hedef-i itiraz ve münakaşa olmazlar. Evet, Evliyaullah sözlerini tasdik etmeli, ancak herkese ifşa etmemelidir. Çünkü inkâr kadar belâli şey yoktur. Ve ikrar kadar da selâmet-i mûcip birşey bulunamaz. Çok şey vardır ki; bugün inkâr olunurken yarın inkişaf-ı akıl ile pek tabii görülür. Ve inkârdaki aceleden mahcup olunur.

GÖZ Oldur ki hakkı göre.

Salâhaddin Eş

Levanten Dış Siyâseti

Lübnan'daki müslüman - hristiyan iç savaşı bölgedeki bütün devletleri, hatta taa Fransa'ları bile bu mes'elenin üzerine eğilmeye zorladığı halde, Türkiye'nin umurunda bile değil...

Dünkü Garb Ocaklarımızdan Fas ve Cezayir İspanya'nın terkettiği Batı Sahrası yüzünden bir kanlı boğuşmanın eşiğindeler de, Türkiye'nin umurunda bile değil...

Eritre Müslümanları'nın Habeşistan Hristiyanlığına karşı verdikleri yiğitçe istiklâl mücadelesinin derin bir sessizliğe boğulması da Türkiye'yi hiç mi hiç ilgilendirmemiştir. Keza, Filipinlerde haçlı taassubunun boğmaya çalıştığı Müslüman hareketi de Türkiye için bir mes'ele teşkil etmemiştir. Keşmir'in Hindistan tarafından yutulması, Pakistan'ın parçalanması - hem de CENTO Andlaşması'na rağmen - Türkiye'ye bazı vecibelerinin olması gerektiğini hatırlatmamıştır.

Yine bu Türkiye, Moskof ve Çin komünist müstemlekecilerinin zincirine vurulmuş Türkistan için bir Endonezya kadar olsun ses çıkaramamaktadır.

Orta - Doğu İslâm Âlemi'nin bağrına - komünizmiyle, kapitalizmiyle, siyonizmiyle - bütün şer güçlerin işbirliğiyle saplanan bir hançer olan İsrail Devleti'ne karşı vaziyet almaktan geçtik: halkı müslüman olup da İsrail'i tanıyan ilk devlet olmak yüz kızartıcılığını Türkiye irtikâp etmiştir!

Dün Cezâyir Müslümanları her müslümanın göğsünü kabartan bir yaman savaş verirken, «NATO'da müttefikiz» diye Fransa'yı destekliyen ülke de yine Türkiye idi. Ve muhakkak ki, milletimizin arzuları hilâfına...

İşte budur «levanten» dış siyâseti!...

Levantenlik, devlet iktidarını ele geçirdiği ülkede ecnebileşmiş bir yerli ekalliyeti halinde hareket etmenin bütün alâmet-i fârikalarını üzerinde toplamak ve vabancıların arzularını tatmin etmeyi şiar edinmek sefilliğidir.

Böyle bir Türkiye'nin sadece Kıbrıs mes'elesi dolayısıyle müslüman bir halkı olduğunu hatırlaması üzerine dış siyâsette İslâm devletlerini *«tavlamak»* için girişeceği her teşebbüs elbette ki; neticesiz kalacaktı, samimî bulunmayacaktı ve öyle de oldu.

Hristiyan Batı ve hele Birleşik Amerika'yla yürütülen haysiyet kırıcı münâsebetlerden de eli boş olarak dönen bir zihniyetin sahipleri şimdilerde, sosyalist beynelmilelcilik içinde Türkiye'ye yer arıyanların da oluşturduğu bir amme efkârı önünde yeni bir nakarat tutturdular:

«— Artık çok yönlü ve esnek bir dış siyâset takib edeceğiz!.»

Bunu söyleyenlerin başında, Türkiye'ye, son çağlar boyunca Avrupa'dan esen rüzgârlara göre rota takip ettiren ve bu uşaklık ruhunu siyâset zanneden zihniyet sahiplerinin bulunması, bu yeni mâceranın en eğlendirici tarafı olsa gerek...

Aslında, bir devletin dış siyâseti o devletin istiklâl düşüncesini lâfzı ve rûhu ile kavrayışına göre şekillenir. Ve çok yönlü dış siyâset ancak, hür ve istiklâl sâhibi bir devletin şiarıdır. Dünya'nın kendi dışındaki her kesimine ve hâdisesine dair hükmünü ortaya koyamıyan bir devletin dış siyâsetinden bahsedilemez. Ve, böylesine *«çok yönlü»* olmayan bir dış siyâset, haysiyetli bir diplomasi olmaktan daha çok, bir *«dostlar alış - verişte görsün»* idâre-i maslahatçılığıdır.

Bunun için sağlam bir dünya görüşüne sâhip olmak gerekir. Yoksa kapitalizmin ve komünizmin super - devletlerinin etrafında arz-ı ubûdiyet etme gayretleriyle bir devlet idare edilemez!... Edilirse o devlet Türkiye değildir ve olmamalıdır.

Türkiye eğer dün olduğu gibi bugün de haysiyetiyle yaşamak istiyorsa, kapitalist enternasyonalinde tekmelendikten sonra bir defa da sosyalist enternasyonalin tekmesini denemek gafletinden uzaklaşmalı ve milletinin kalbindeki dünya görüşüyle, İslâm'la bütünleşmelidir. Bunu sağlıyamadıkça *«esneklik ve çok yönlülük»* adı altında *«meçhul yönlü»* bir siyâset batakhğında boynuna daha nice esâret halkaları geçirtmekten kurtulamıyacaktır.

İdealimizdeki Türkiye, kapitalizmin ve komünizmin pençesinde can çekişen bütün insanlığa kurtarıcı hayat nizamını ulaştırmayı gâye edinen bir Türkiye'dir. Türkiye böyle bir ağır, fakat şerefli ve insani yükü kaldıracak manivelânın jeopolitiğine, insan gücüne, kültür potansiyeline ve tarihî tecrübe ve teâmülüne sahiptir.

Yeter ki, karanlık dehlizlerde boynuna üst üste atılan kemendlerden ve bu kemendleri içeriden sıkmağa çalışan yerli uşakların, levantenlerin gücünü kırıp gün ışığına, İslâm'a kosabilse!...

KUVA-YI MİLLİYENİN KADIN KAHRAMANLARI

— VIII —

Aynur Mısıroğlu



Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti

1919 - 1920

1919'a kadar kadınlar tarafından kurulan cemiyetler daha ziyade hayır işleriyle meşgul bulunuyordu. Lâkin 1919 Türkiyesinde harb cephelerden aile ocaklarına kadar intikal etmişti. Ortada vatan müdafaasının kadın ve erkek tefrik etmeden herkese farz olduğu şartlar vardı. İşte bu şartlar sebebiyle bir çok cemiyet meyanında bir de Sivas'ta «Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti» kurulmuştu.

«İrâde-i Milliye» Gazetesi 8.11.1335 (1919) Pazartesi günkü onbeş numaralı nüshasında yayınlanan şu haberle, cemiyetin kuruluşunu Türk efkâr-ı umûmiyesine ilân ediyordu:

Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyeti

Sivas hanımları geçen cuma günü, Nümûne Kız Mektebi'nde toplanarak memleketin bütünlüğü ve istiklâlini müdâfaa uğrunda bütün Anadolu'nun birliği için çalışmak üzere bir cemiyet kurmuşlardır.

İstanbul Hükûmeti'ne İtilâf devletleri temsilcilerine çektikleri telgraflarla vatanlarının uğradığı tehlikeyi protesto etmişlerdir.

Hanımlarımızın memleket endişesi etrafında erkekleri ve kardeşleriyle elele ve sonuna kadar çalışmaya azmettiklerini gösteren bu vatanperver teşebbüs husûsiyle, nutuklarında ve telgraflarında gösterdikleri metin, ciddi ve müstesnâ fedâkârlık hisleri; her türlü sitâyişlerin üstünde bir his ve heyecan ile telâkki edilmiştir. Medeniyet âleminde, Anadolu'nun bu muhterem ve azimkâr, heyecanlı sesleri, Türk Milleti'nin dâimâ yaşayacağına en büyük delil olarak kabul olunacaktır.»

Cemiyetin nizamnâmesi onbir maddedir.

Madde: 1 Merkezi Sivas'da olmak ve bütün Anadolu'nun icâb eden mahallerinde birer müstakil şûbeleri bulunmak üzere «Anadolu Kadınları Müdâfaa-i Vatan Cemiyeti» nâmıyla bir cemiyet teşekkül etmiştir.

Madde: 2 Devlet-i Âliyye-i Osmâniye ile Düvel-i İtilâfiye arasında münakid mütârekenâmenin imza olunduğu 30.10.334 (1918) tarihinde ellimizde kalan ve her noktasında, ekseriyeti İslâmlar teşkil eden aksâm-ı memâlik-i Osmaniye yekdiğerinden ve câmia-i Osmâniye'den gayri kâbil-i tecezzi ve infikak bir küldür. Bilcümle anâsır-ı İslâmiye yekdiğerine karşı hürmeti mütekâbile ve hissi fedâkârı ile meşhun vaziyeti ırkiye ve ictimâiye ve şeriâtı muhitiyelerine riâyetkâr kadın ve erkeklerden mürekkeb hakiki kardeşlerdir.

Madde: 3. Her türlü işgal ve müdahalenin ve bilhassa Rumluk ve Ermenilik teşkili gâyesine mâtuf harekâtın reddi hususlarında cemiyetimizce mukâvemet ve müdâfaa için lâzımgelen her şeye tevessül edilecektir. Gayrımüslim vatandaşlarımızın hâkimiyet-i Osmaniye ve hukûk-u İslâmiyemizi haleldâr edecek bir vak'aya, kendileri tarafından sebebiyet verilmedikçe, hukûk-u tabiiyyelerine ve mukteniyât-ı diniyye ve ananât-ı milliyelerine İslâm kadınları dâimâ riâyetkâr kalacaktır. Fakat millet ve vatanımızın zararını mûcib olacak her teşebbüsü red ile, erkeklerimizle beraber ve bütün varlığımızla müdâfaa olunacaktır.

Madde: 4. Cemiyetimiz âzây-ı faâle ve tabiyeden müteşekkildir. Bütün İslâm hanımları azây-ı tabiiyesindendirler. Bu mukaddes gâyenin temini için bilcümle İslâm hemşirelerimiz müttehiden çalışacaklardır. Yalnız tahtı işgalde bulunup arzu bilfiil istimâl ve sersebt izhar edemiyen hemşirelerimiz şimdilik mazur görülecektir.

5. maddede teşkilâtın onaltı kişilik bir İdare Hey'eti bulunduğu bildirilmektedir.

6. madde İdâre Hey'etinin seçimi ve vazife taksiminden bahsetmektedir.

7. madde, idare hey'etinin toplantılarının başkan, kâtib-i umûmî ve muhasibin vazife ve selâhiyetleri-ni, 8. madde cemiyet adına yapılacak masrafların şekil ve selâhiyetlerine müteallik hususları, 9. madde kongrenin toplanma şartlarını 10. madde dahili idâreyi 11. madde ise nizamnâmenin değiştirilebilmesi için gerekli şartları tanzim etmektedir.

Bu nizamnâmeye göre kurulan cemiyetin ilk toplantısı Melek Reşit Hanım'ın memleketin içinde bulunduğu acıklı durumu tasvir eden ve kurtuluş için «Gücümüzün yettiği kadar çalışmak ve bu haldeki feryâd ve figânımızı bütün medeniyet dünyasına duyurmak ve her türlü fedâkârlığı yaparak, bu uğurda malımızı, canımızı fedâ etmek için mücâkerede bulunmak» sözleriyle devam eden konuşmasıyla açılmış ve İzmir'in işgali üzerinde durularak bu husustaki milli azim ve karar canhıraş bir surette izhar ve ifâde edilmiştir.

Faaliyete geçen «Kadınlar Müdafaa-i Vatan Cemiyeti» bir taraftan muhtelif yerlerde şubeler açıyor diğer taraftan da çeşitli beyannâmeler neşrederek halkı milli gâye etrafında tenvir etmeye çalışıyordu. Bu arada «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Hey'et-i Temsiliyesi» ile de temasa geçilerek zaman zaman İtilâf devletlerine Anadolu'da giriştikleri veya medhaldar oldukları işgal ve istilâlar için şedid bir lisanla kaleme alınmış protestolar gönderiyorlardı.

Sivas'ta kurulan bu cemiyetin kısa zamanda pek çok faydası görülmüş bu yüzden de M. Kemal Paşa tarafından «Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti» nin şubesi bulunan yerlere tamimler yapılarak bu cemiyetin faal birer şubelerinin açılması telkin edilmiştir. Bunun neticesi olarak Amasya, Kayseri, Niğde, Erzincan, Bolu, Burdur, Pınarhisar ve Kangal şubelerinin açıldığı görülmüştür. Tabiatiyle bir çok yerlerde bu cemiyetin şubesi olmaksızın müstakil ve benzer cemiyetlerin kuruldu-ğu da görülmüştür.

Bütün bu faaliyetlerden haberdar edilen M. Kemal Paşa mezkûr cemiyete takdir ve teşekkürlerini şu yazı ile bildirmişlerdir:

Sivas'ta Anadolu Kadınları Müdafaa-i Vatan Cemiyetine

Ankara 9 Mart 1336 1920

Muhterem hemşirelerimiz, yeni bir muaveneti vatanperveranelerinden bahis 12 Şubat 1336 tarihli ve 66 numarâlı tahriratı kemali ihtiram ile aldık. Anadolu kadınlarının hidemâtı vataniyeye devam-ı iştiraklerini görmekle pek ziyade mütehassıs olduk. Takdirat ve teşekkürât-ı mahsusamızı arzeder ve mesai-i kıymetdaranelerinde muvaffak olmanıza dualar ederek hürmetlerimizi takdım eyleriz efendim.

Anadolu ve Rumeli Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Heyeti Temsiliye

Reisi, M. Kemal

27. XI. 1336 - 1019 tarih ve Sivas valisinin mührü ile, «Mukaddes hukukun korunması maksadiyle kadınların da katılmasını temin için Kalei Atik Mahallesindeki Nümune Mektebinde toplanarak Sivas Kız Darüleytam müdiresi Makbule Hanım ve Ayşe hanımlar tarafından istidâ verilmiş olduğu yazılıyor. Asiye Remzi (11.1.1336 - 1920) ve pek çok hanımların Amasya'da kurduğu cemiyeti, Fırka Kumandanı Kemal Cemil haber veriyor.

Sivas'ta Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Vatan Cemiyeti Heyeti İdaresi Riyasetine

Efendim,

Heyeti Temsiliye Vasıtasiyle varid olan Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti Nizamnâmesi mucibince Amasya'da dahi bir şube tesis ve teşkil ile ve kongresi intihabiyle on altı hanımdan mürekkep bir heyeti idaresi vücuda gelmiş ve lütuf muavenet hakka istinâden say ve ikdama başlamış olduğu berayı malûmat arzeyler ve bütün Anadolu kadınlarına mahza hizmette pişivar olduklarından dolayı heyeti aliyelerine tebrik ve muvaffakiyetlerini vacib-i mutlaktan tazarru eylerim efendim.

17.1.1920

Amasya Anadolu Kadınları Müdafaa-i Hukuk Vatan Cemiyeti heyeti idare reisi Asiye Remzi

Bütün bu vesikalar imanlı Türk kadınlarının vatan müdafaasında erkeklerden pek de geriye kalmadıklarını açıkça ortaya koymaktadır.

(Devamı Var)

MEHMED AÇIKGÖZ

(Tarih Muallimi)

HASRET

1854 - 1856 yılları arasında Rus'larla yapılan Kırım Harbi'nde Osmanlı Devleti'nin yanında Fransız ve İngiliz kuvvetleri de bulunuyordu. Kanlı çarpışmalardan sonra Ruslar'dan Malakof Tabya'sını almıştık. Fransız kuvvetleri Kumandanı Mareşal Plessir, kendi İmparatoru III. Napolyon'un arzusu üzerine, kaleye Fransız bayrağının çekilmesinden zevk duyacağını söyledi. Kumandanımız Serdar-ı Ekrem Ömer Paşa, Fransa İmparatoru'nun bu arzusunu kırmavarak Malakof kalesine Fransız bayrağını çektirdi. Ertesi gün uyananlar, kaledeki Fransız bayrağı yanında koskoca bir Türk Bayrağının dalgalandığını gördüler. Ömer Paşa, verdiği sözün hilâfına olan bu hareketi kızdı ve durumu tahkik ettirdi. Yapılan tahkikatta bunu yapan meydana çıktı. Bu zat çok yaşlı Kırım'lı bir Türk'tü. Paşa'nın huzuruna getirilince şöyle dedi:



«Ben altmış sene bugünü görmek için yaşadım. Şimdi isterseniz beni öldürün, hiç gam çekmem!...»

---

ortadoğu'dan

SAİD ŞAMİL

Yahudi Davası ve Filistin !..

— 4 —

Bir müddet sonra Hertzel İstanbul'a tekrar geldi. Bu kerre çok daha parlak teklifler getirdi. Düyûn-i Umûmiye'ye ilâveten Osmanlı Hükûmeti hesabına Osmanlı Bankasi'nı satın alarak bir Merkez Bankası kurmayı, Irak petrollerini işletmeyi ve Kırım Savaşı'ndan sonra olduğu gibi Osmanlı Devleti'nin temamiyeti mülkiyesini büyük devletlerin te'minâtı altına aldırmayı vaad ediyordu. Bütün bunlara rağmen istediğini tahakkuk ettirememiş ancak kendine tevcih edilen birinci dereceden bir nişan âlişânı hâmilen gerisin geriye dönmüştü. Hertzel üçüncü bir teşebbüs yapmak arzusunda idi. Fakat bir kalb kriziyle hayata vedâ etti.

Yahudi merkezi, bu temasa ehemmiyet veriyor ki; Hertzel'in ölümünden az sonra başka bir hey'eti bu işte vazifedâr kıldığı görüldü. Rivâyete göre, aralarında Mason şeflerinden Karasu Efendi de vardı. Yapılan bir çok tavassutlar sonunda bu hey'et te huzura kabul olundu. Fakat, Halife-i Müslimîn'in açık bonolarla aldatılamıyacağını bilmiyecek kadar materyalist olan bu küstahlar öz elleriyle müzâkere kapılarını kendi yüzlerine kapamaları dikkate şâyandır.

Sultan Abdülâziz Han devrinden beri, Osmanlı devlet ricâline karşı, Avrupa'da Masonizm tarafından destek gören ve ara sıra, Türkçe neşriyat yapan tenkidçi bir mûhit vardı. Midhad Paşa vak'asından sonra bu tenkid Saltanat makâmına tevcih edilmeye başladı. Bunun akisleri, ara sıra Mısır gibi Arap ülkelerinde, kendini hissettiriyordu.

1904'te Yahudiler paçayı sıvayınca, bu tahrikât, Fransa'da «Genç Türkler» «Genç Araplar» gibi gruplar halinde teşkilâtlanmasına saha açıldı. Daha sonra buna, Rumlar, Bulgarlar ve Ermeniler'de katıldı. An'anemize aykırı, imanımıza muhâlif içtimâî doktrinler, bilmem ne kardeşli.. yaygaraları her tarafa yayıldı. Bunun aksülâmelleri, bilhassa Balkan'larda kendini gösteriyordu. Komploya genç zâbitlerin katılması duruma vehâmet verdi. Mücâdeleye girildiği takdirde ülkeyi ateş sarabilirdi. Tahrikâtı teferruâtı ile tâkip eden Abdülhamid Han, beklenilmedik bir sırada Meşrûtiyeti ilân etmesi ve hiç beklenmedik bir şekilde sokakları yaygaracılara bırakarak mûtedil ricâlden hükûmet kurması herkesi şaşırttı. Bu şaşıranların başında Yahudi'lerle Fransız masonları vardı.

Teessüfe şâyân taraf, hükûmetin başına getirilen bu ricâl idâre cür'etinden mahrum idiler. Üstelik İngiliz dostluğuna fazla güvenleri vardı. Bu hâl yersiz tahrikata vesiyle ve yok yere 31 Mart hâdisesine kapı açtı. Bu sûretle, milletler arası muvâzenenin en kritik devrinde, siyâsi dehâsiyle İmparatorluğu sahil selâmete çıkarabilir bir varlıktan ümmet mahrum bırakıldı.

O sıralarda, Asya Kıt'ası'nın kuzeyine Rusya, güneyine İngiltere hâkimdi. Afrika'nın da batısına Fransa, doğusuna gene İngiltere hâkimdi. Bu dev rakipler arasında Osmanlı İmparatorluğu âdetâ bir muvâzene unsuru oluyordu. Bu durumdan cennetmekân Abdülhamid Hân, âzâmi bir şekilde istifâde etti. Ruslar tarafından yapılan tecâvüzlere karşı, tâvizler mukâbili de olsa, İngiltere'yi bir müttefik gibi yanında tutmasını bildi.

Vaktâki, Bismark'ın gayretiyle Almanya birleşti, Frederik'in yetiştirdiği Rusyalı kumandanların himmetiyle de bu birlik, Avrupa'nın en kuvvetli savaş unsuru hâline geldi. Bu manzara, acısını tadan Fransa'yı ister istemez Rusya'ya sarılmağa sevk etti. Evvelâ mâli avanslarla başlayan bu flört, sonra askeri ittifak hâli alınca, İngiltere şaşkına döndü. İngiltere, anlaşan bu iki muhâlib kuvvete karşı tek başına nasıl karşı koyacaktı? Bu durumun izahını yapan ihtiyar Çemberlayn Avam Kamarası kürsüsünden Almanya ile ittifaka tâlip olduğunu resmen ilân etti. Alman Şansölyesi de Rayştag kürsüsünden buna müsbet cevap verince, bu iki hükûmet arasında görüşmelere başlandı.

Bu andlaşma tahakkuk etseydi, Dünya muvâzenesi muhakkak ki; bambaşka bir istikâmet alacaktı. Kimbilir belki de, Osmanlı İmparatorluğu yerine, teşrih masasına, komşu bütün varlıkları tehdid eden ve cihan muvâzenesinde şûriş unsuru hâline gelen Rus emperyalizmi yatırılmış olacaktı. Çok teessüf olunur ki; bütün bu emeller bir kapris yüzünden yok yere berhevâ oldu.

İngiltere, Kara Kuvvetleri'nde Almanya hesâbına her türlü tafavvuka râzı idi. Deniz hâkimiyeti bakımından savaş gemileri inşaatında, kendi lehine, yüzde yirmi avantaj istiyordu. Bu istek II. Vilhelm'in gururuna dokundu ve bu yüzden müzâkereler kesildi

(Devamı Var)

TÜRKÇESİ Ahmed SELÂMÎ

"Put Değil!" Devri Başladı...

Düne kadar M. Kemâl'i putlaştırmakda ağız birliği edenleri, şimdi hep bir ağızdan «*put değilmiş!*» gulgulesi içinde vesîkalıyoruz. «*Put değil!*» yarışı başladı. Bakalım bu müsâbaka nasıl seyredecek ve seyredenleri nasıl eğlendirecek?

50 senedir «*tanrı*» icâd edenler, şimdi tanrılık rütbesini sökme yarışındalar.. Yarım asır put dikme çığlıkları atanlar, şimdi put sökme helecânındalar...

Demek M. Kemal'in de insan olduğu anlaşıldı!. 50 seneye mâl olan bir icâd olarak târîhe geçse yeridir... Asrî kafaların, inkılâb nesli beyinlerinin, aydın (!) düşüncelilerimizin, Avrupa ve Amerika görmüş diplomalıların, yüce fikirli, medenî giyimli, boynu kravatlı, suratı sinekkaydılı, kellesi fötörlü, ilerici efendilerin yepyeni bir keşfi olarak buna nobel mükâfatları verilse azdır.

Demek M. Kemâl tanrı değil de insan; put değil de bir beşer... Vaşington gibi, Napolyon gibi, Çörçil gibi... Demek o da âdemoğlu imiş...

İyi ama «Allah birdir, Allah'dan başka tanrı yokdur» deyenlere yarım asırdır yapılanlar ve edilenler, revâ görülenler ne olacak şimdi?..

● «*Kahraman, putlaştığı zaman ölür*» diye serlevha çeken Abdi İpekçi, «put değil!» müsâbakasına iştirâk ederken acaba her insanı Allâh'ın yaratdığına; her insanın, öyle ise M. Kemâl'in de Allâh'ın kulu ve mahlûku olduğuna inanıyor mudur? Bilemeyiz, kendisi bilir. İslâm (şerîat) aleyhindeki satırlarını ele alacak da değiliz. Şimdilik değmez...

● Şevket Süreyyâ ne diyor, hem de apaçık. Şunu: «*İnkılâbımızı oturtmaya ve Atatürkü putlaştırmaya mecburduk. Ama şimdi size ifâde ediyorum, kitabımda da yazdım. Kahraman putlaştığı zaman ölür...*»

Kimdi buyrun mantık ziyâfetine: Kahraman putlaştığı zaman ölürse, ne diye putlaştırdınız? ÖLDÜRMEK İÇİN Mİ?.

Yoksa, arzularına nâil oluncaya kadar tapınmak üzere helvadan yapdıkları puta tapınan, karınları acıkır acıkmaz da o helvadan putlarını iştiha ile midelerine indiren câhiliye Arabına imrenildiği için mi?.

Geçiverelim!..

● Gelelim bir zamanların en güzide bendelerinden, Prof. Câhid Tanyol'un muhteşem satırlarına:

«*Washington İrwing'in Sekspir hakkında bir sözü var, onu bir İtalyan azizine benzeterek (tapınanların türbesine o kadar çok mum getirmişler ki, put, dumandan tanınmaz hâle gelmiş...) der. Bu söz Atatürk için de söylenebilir...*»

Bunlar da, «put değil!» yarışmasında Cahit Tanyol'umuzun uzun atlamasıdır...

Efendiler doğrudur: İnsana tapılmaz. Ubûdiyet Allah'dan başkasına olamaz. Allah'dan başka tanrı da yokdur. İnsan denen mahlûkun şerefi de, Allah'dan başkasına kul ve köle olmamakla ancak te'mîn edilir. Bunun dışı, mutlak sûretde insanın insanı sömürmesi, ezmesi, çiğnemesi ve yutmasıdır... İşte İslâm'da (Şerîatda) en baş ve ilk kânun, Allah'dan başka tanrı tanımamak, kulun kula kulluğunu yok etmekdir. Zavallı insanlar! bu kâide olmadan hiç sömürü kalkar mı?. İşte, İslâmın (Şerîatın) sömürüyü ortadan kaldırışı bu ilk ve baş maddesiyle müşahhaslaşırken komünist edebiyatdaki sömürü neyle kalkacakdır?. Devlet patronluğu ile mi?.

Evet, Allah'dan başka tanrı yok. Putlara tapılırsa dumandan tanınmaz hale geliyorlarmış...

● Şimdi de bir başka profesörü, Şaban Karataş'ı okuyalım: «*Atatürkün söyledikleri tanrı buyruğu değildir. Kıyâfet devrimi diyorlar. Ne olacak bu devrimden?. Şapkayı al, fesi at. Türk köylüsü, o zaman fesi bulamıyor giyemiyordu, şimdi de şapkayı bulamıyor. Harf devrimi okuma yazma bilmeyen kişi için ha sağdan sola, ha soldan sağa. Bunlar üst yapı devrimleridir.*»

Demek nutuk, hitâbe v.s. «tanrı buyruğu» değilmiş. Beşer kelâmı imiş... Âferin!

● Demek «putlaştırma» müsâbakaları devri geçdi, «put değil!» yarışmaları devri başladı. Fakat Adâlet gazetesi başyazarı Turhan Dilligil'in bu yarışmalardan herhalde haberi yok. Zâtları «*çöl kânunları*» deyû köpürüp dururken, acaba hangi tanrıların peşindedir?. A.P müdâfii bu kişiye, biz değilsek de (birâderân) hatırlatmalıdır ki, Allah'dan başka tanrı edinmenin (localara) bile faydası yokdur!..

● Yine AP müdâfilerinden aylık «Meydan» mecmuasının da, «put değil!» müsâbakasının dışında yaşadığını şu satırlarından anlıyoruz: «*Atatürkün yok etdiği şeriatçılık son seçimlerde hükûmetin içine kadar girmiş bulunuyor... Bu eğilim* (temâyül) *giderek lâikliği yok edecek ve bizi yeniden fetvâlar devrine getirecek mi?*»

Meydan'da bu satırları yazan L. Endersoy'a da fetvâlar devriyle meşgûliyet yerine, «put değil!» müsâbakaları devri ile iştigâl tavsiye edilmelidir...

● Gene AP organı Son Havâdis'de *Atatürk'ün CHP'sine bütün günâh ve sevaplarıyla, hepimiz sâhip çıkmalıyız. İnönünün CHP'sine İnönücüler sahip çıkmalıdır.*» diyen Selçuk İrdem de, Şaban Karataş'ın «tanrı buyruğu»ndan haberdâr edilmeli ve Allah'dan başka tanrı olmadığına inandırılmalıdır...

Efendiler! Allah birdir, ekberdir, O'ndan başka tanrı yokdur. Putlara tapılmaz. Ubûdiyet Allâh'adır. İnsanlar O'nun kuludur!..

Sebil

DİL Ve EDEBİYAT

Soljenitsyne'in İkâzı

— 3 —

Bu rejim altında, kırk yıldan beri hiçbir gerçek seçim yapılmamıştır. Gayri mes'ul küçük bir grup tane bereket, denilebilir. Basın hür olmadığı gibi, adli kudret, kaza cihazı da müstakil değildir. Halkın iç ve dış siyâset üzerinde hiçbir tesiri yoktur. Komünist devletinkinden farklı her düşünce boğulmuştur.

Bu rejimde, Molotov ve diğer insan kasapları, milyonların kaatili oldukları halde, en ufak ölçüde olsun mahkûmiyetle karşılaşmamışlardır. Mahkemeler bunlardan uzak tutulmuşlardır. Bunlar, yüksek tahsisatlarla emekli olmuşlardır.

Bu rejim altında, Anayasa Allah'ın bir tek günü tatbik edilmemiş. rafından gizlice verilen kararlar halkın üzerine yıldırım misâli düşer. Bir yumuşama anlaşmasının altında bu adamların imzasının ne değeri vardır?

DOST OLMAK İSTİYORSAK

O halde bütün bunlardan ne netice çıkarmalıdır? Yumuşama her şeye rağmen zaruri midir?

Yumuşama, teneffüs ettiğimiz hava kadar zaruridir. Yalnız o Dünya'mızı kurtarabilir. Onunla bir Dünya savaşı arasında tercih yapmamız gerek. Fakat, gerçek bir yumuşama, ancak başlıca üç şartla mümkündür.

Her şeyden önce silâhsızlanma. Yalnız komşularımızı hedef alan silâhlardan değil, vatandaşlarımızı hedef alan şiddet hareketlerinden, silâhlardan da vazgeçmek zorundayız. Memleketimde yüzbinlerce siyasi mahkûm var ve İngiliz mütehassıslarının tahminlerine göre, 7000 kişi zorla rûhî hastalık tedâvisine tâbi tutulmaktadır. Rusya'da binlerce mâsum ınlerken, yahut günde üç kere kendilerine beyin hücrelerini tahrip eden ilâçların iğnesi yapılırken yumuşama mümkün müdür?

İkincisi, yumuşama gülümsemeler yahut söze dayanan tâvizler üzerine değil, sağlam bir zemin üzerinde kurulur. Karşı taraf serbest seçimle kurulmuş bir parlâmentonun hâkimiyetine, halk efkârının ve hür bir basının murakabesine boyun eğmedikçe, taahhütlerini bugünden yarına hiçe saymakta ona hiçbir şey engel olamayacak demektir.

Üçüncüsü, Sovyetler Birliği eğer dostluğu ve yumuşamayı gerçekten candan arzuluyorsa, gururla «İdeoloji Harbi» adını koyduğu insanlık dışı propagandaya son vermelidir.

Sovyetler Birliği'nde sürdüğümüz hayat, bize yalnız sebat ve metanetin zorbalığı durduracağını öğretti. Bu hattâ Partinin ideolojisinde, hattâ şunları söyleyen Lênin'in tâlimatında geçmektedir: «Eğer bir şeyi alabilirseniz, onu alınız. Eğer hücûma geçebilirseniz, hücum ediniz. Ama eğer bir duvara çarpıyorsanız, geri çekiliniz.» Evet, komünist totalitarizminin saldırganlıklarını yalnız sebat ve metânet durdurabilecektir.

ARTIK TESLİM OLMAYINIZ!

Küçük Finlandiya'nın yalnız kendi kuvvetine dayanarak 1939'da Sovyet tecâvüzüne nasıl dayandığını hatırlayınız. 1948'de sebat ve metânetiniz sâyesinde Berlin'i Sovyetler'e karşı müdafaa ettiniz ve bundan bir Dünya savaşı çıkmadı. 1950'de Kore'de kafa tuttunuz ve Dünya savaşı olmadı. 1962'de Cuba'da füzelerin geri çekilmesini temin ettiniz, ve bir kere daha metânet ve kararlılığınız sâyesinde Dünya savaşiyle karşılaşılmadı.

Sovyet rejimine muhâlif olan bizler, ne tanka, ne silâha, ne de teşkilâta sahip olmadığımız halde yaşadıysak, bu mânevî sebat ve metânetimiz sâyesinde mümkün oldu. Eğer bugün aranızda bulunuyorsam bunu ne komünistlerin iyiliklerine, ne de yumuşama siyâsetine değil, kendi metânetime ve sizin açık desteğinize borçluyum. Sovyet zulmünün kurbanlarını müdafaa etmek sûretiyle kendinizi müdafaa ediyor ve geleceğinizi teminât altına alıyorsunuz.

Şimdiki Dünya'da komünizm karşısında iki davranış görüyoruz. Bunlardan biri tâvizler vermeğe ve kısa görüşlülüğe dayanıyor: Rus kurdu, bir gün doyacaktır ümidiyle teslim oluyor, durmadan teslim oluyorlar.

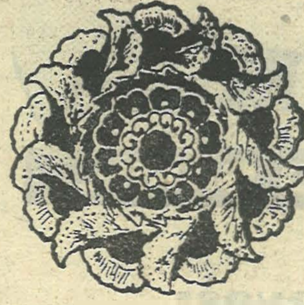
Öteki siyâset, bana göre, her şeyin anahtarıdır. Komünizmin kurşun kapağının altında, yirmi yıldan beri Sovyet Rusya'da ve daha sonraları peyk ülkelerde belirli bir ruh kurtuluşu ameliyesi cereyan etmektedir. Ahlâka sığmayan eyyamcılıkları reddeden ve kötülükle beraber olmaktansa hayatlarına varıncaya kadar ücretlerini, yaşama şartlarını fedâya hazır yeni nesiller geliyor.

Fakat, beraberinde zarûrî olarak içtimâî istihâleler de sürükleyecek olan kurtuluş vetiresi, sizlerin tâvizlerinizden daha yavaş işlemektedir. Bu tâvizler bizleri şaşırtıyor ve dehşete düşürüyor. Niçin bu kadar çabuk? Niçin bu kadar âni? Bunca ülkeyi birbiri peşi sıra terkediyor, yüzüstü bırakıyorsunuz?

Bu sonu gelmeyen ahlâk dışı, çılgınca tâvizlere bir son vermeği denemek lâzımdır. Çok ileri teknik buluşlarınızı Sovyet totalitarizminin eline niçin teslim ediyorsunuz? Sovyet komünizmi, kendi vatandaşlarını ezmek, yoketmek için bu buluşlarla silâhlanacaktır. Eğer bu tâvizleri durdurmak mümkün değilse, hiç değilse onları yavaşlatabiliriz. Eğer komünist ülkelerin kurtuluş hareketlerine birbirini takibetmek imkânı verirsek, gayretlerimiz bize istikbalimizi iâde edeceklerdir.

(Amerikan Basınından)





Hikâye

Önce bir mübârek el üzerimizde,
Uğur dileyerek gezindi durdu,
Ardından bir gizli çağrı duyuldu,
Üstümüze döndü bütün aynalar..
Açıldı gökyüzü ardına kadar...
Başladı cünbüşü rengin, ışığın
Peri masalında iki âşığın!...

Kadir MISIROĞLU

Takdim

Son Osmanlı Devri'nin büyük âlimlerinden Şeyhülislâm Mustafa Sabri Efendi, yeni Türkiye idârecilerince «*yüzellilikler*» listesine konulmadan evvel, vatanını terkedip yâdellere gitmişti. Önce Batı Trakya'ya yerleşip orada «*Yarın*» isimli bir gazete çıkararak Türkiye'deki «*dine karşı*» hareketlere mücâdele bayrağı açan merhum, bilâhare Türkiye'nin icbâriyle buradan da çıkarılmıştı. Mısır'a gidip yerleşen ve orada rahmet-i rahmana kavuşan Mustafa Sabri Efendi'nin daha evvel İttihatçılar tarafından Romanya'ya sürgün edilişinden itibâren beraberinde bulunan İbrahim Sabri Bey, değerli bir şairdir. Bütün bu gurbet hayatının acılarını babasıyle birlikte yaşamıştır. Son hâdiselere kadar Beyrut'ta ikâmet etmekteydi. Hâlen nerede olduğunu bilememekteyiz.

Yazdığı şiirleri yıllarca önce neşredilmek üzere Başyazarımız Kadir Mısıroğlu'na tevdi etmiştir. Bunlardan gazetemiz için bazı seçmeler neşrederek bu değerli şâiri ve onun henüz neşredilmemiş bulunan eserini muhterem kâarilerimize tanıtmaya çalışacağız. Umûmiyetle imân şuuru ve vatan hasretiyle meşbû' bulunan bu şiirlerden bu günkü mevzuat muvâcehesinde pek çoğunun neşri imkânsızdır. Ancak biz, uygun gördüklerimizi neşrederek bunlar hakkında muhtasar bir fikir edinmenizi sağlamaya çalışacağız.

S E B İ L

Muhterem İbrahim Sabri Bey üstâdımız, eserini şu önsözle okuyucularına takdim etmektedir:

بسم الله الرحمن الرحيم

Bu şiirler, gurbette geçen ömrümün mahsûlüdür. Şâirlik için söylenmemişler, belki ifade ettikleri münâsebetlerde duyduğum heyecanla dile gelmişler, yani onlar, beni şâirce intak etmişlerdir. Manzûmelerden herbirinin zarfiyle zamaniyle pek sık alâkaları vardır. Bunlar, yarım asır gurbetlerde yanan hislerimin külleri üzerinde kalmış, kalbimin izleridir. Böyle bir kül mecmuasının erimiş ateşlerini, yer yer hatırlamak kabilinden olacağına ihtimal vermiyerek, benden Arapça'ya tercümesini isteyenler oldu, şâirin

Hâlâ o zamana tâlibim ben,
Döndürmeye ömrü olsa kudret..

dediği gibi, arkamda bırakıp geçtiğim merhalelerine bakarken, gözüm kararan bir hayat ızdırabı, yeniden yaşamak kudretine mâlik olsam, yani bir defa daha o izlerin tersi üzerinden geçmek mümkün olsa, geçebilir miydim?.. Zannetmiyorum, geçsem de kalbimdeki hislerimin ürününü tekrar ateşe kalbedemezdim. Böyle hasılı tahsil kabilinden bir istihâle muvâcehesinde mazeretim kabul edildikten sonra, şiirlerin muhteviyatının fotoğrafisini almaya benzeyen tercümeyi, başkalarına bırakmaklığım tabii görülür. Yeter ki, bu eserin başkaları tarafından beğenilip Arapça'ya nakledilmeye değeri olsun.

İBRAHİM SABRİ

ANNEME:

Cennetimi mekânın, diye kalbim soruyorken,
Hâtif gibi bir ses, şu hâdis-i nebevî'den
Bir müjde verip, çınladı gurbetteki türben:
«Men mâte garîben fekad mâte şehîden»

PEDERİMİN RUHUNA İTHAF:

Sana medyunum asıl şiiri yazan ellerimi
Hubbu İslâm ile müheccerde gezen hür ser'imi,
Senin asârın olan varlığım, ey şanlı peder,
Senin elbette: Hayatım, cocuğum, hem bu eser..

İSLÂM YAZISINA DAİR



İNÖNÜ'NÜN İSLÂM HARFLERİNE DAİR BEYANLARI VE BUNUN AKSÜLÂMELLERİ

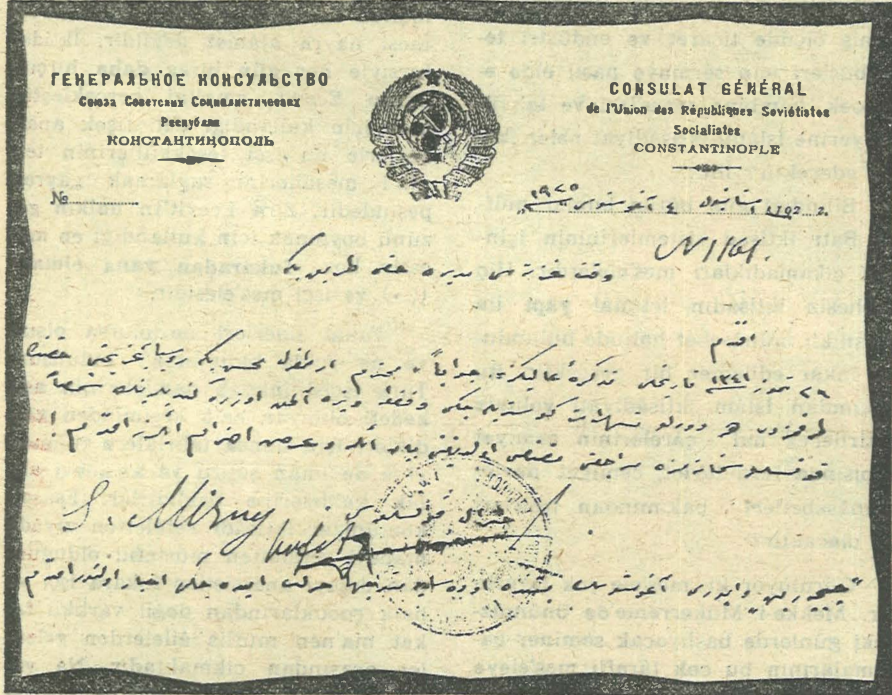
— 6 —

CÜNEYD EMİROĞLU

Eski yazı ile bin yıllık bir edebiyat, sanat, tarih hazinesi meydana getirdiğimizi nasıl unuturuz. İşte Kutadgu Bilig tam 900 yıl önce ve saf Türkçe ile yazılmış bir âbidedir. Yunus Emre'nin şiirleri 700 yılı doldurmaktadır. Dede Korkut öylesine, öbür halk ve divan şairleri öylesinedir. Hâlâ en büyük tarihlerimiz, edebî eserlerimiz eski yazıdan aktarılamadı...

Refik Halit, Reşat Nuri, Ömer Seyfeddin, Mehmed Emin, Yahya Kemal berrak su gibi Türkçe yazılarını kendilerinden ve harf inkılâbından şamadılar. Yasakların doğurduğu büyük tepki ve var-olma şuuru milleti daha saf ve kati şekilde İslâmlığa yöneltmiştir.

Sayın Paşa'nın hakkı var: «Eski yazıya artık dönülemeyecektir.» Aklı başında bir kimse bunu isteyemez. Çünkü bu sefer, eskisinden de büyük kültür anarşisi doğar. İkinci bir sarsıntı milleti yıkar, götürür. Dileğimiz, yakın tarihin bir gerçeğini ortaya koymak ve kültür eserlerimizin hepsini yeni yazıya çevirtmek vaktinin geçmekte olduğunu hatırlatmaktır.»



ГЕНЕРАЛЬНОЕ КОНСУЛЬСТВО
Союза Советских Социалистических Республик
КОНСТАНТИНОПОЛЬ

№

CONSULAT GÉNÉRAL
de l'Union des Républiques Soviétistes Socialistes
CONSTANTINOPLE

N/161.

İslâm harfleri devrinde yurdumuzdaki ecnebî sefirlerin bile bu yazıyı kolaylıkla kullanabildiklerine dâir bir vesika... İşte size Moskof Sefiri'nin, o sırada Rusya'ya gidecek olan meşhur Muhsin Ertuğrul'a her türlü kolaylığın gösterileceğine dâir Hakkı Tarık Bey'e yazılmış bir tezkere.

önce yazmışlardı. Sayın İnönü'nün gençliğinde:

«Arapça'yı, Türkçe'nin yerine kabul edelim, dilimiz sağlamlaşsın, kültürümüz gelişsin» diyen ihtiyarlar bulunduğunu söylemesi ise acı bir paradokstur. Yabancı hayranları ve onların karşısında millî şahsiyeti hiçe sayıp çiğnetenler şimdi, her zamankinden fazladır.

Bugün İnönü'nün yakın dostu olan bir «rektör» Orta-Doğu Teknik Üniversitesi'nde İngilizce'yi öğretim dili olarak resmen kullandırıyor. «Türkçe ile ilim yapılamaz, ben yaşadıkça Türkçeyi üniversitemin (!) sınırlarına sokmam» diyor. Adam plânlamaya kafa tutuyor, devletin «Resmî Gazete» sine hükmediyor.

Değerli Paşa'ya sormak lâzım «Arap kültüründen kopmak» dediğiniz bu mudur? Kültür değişmesi, 1300 yıllık yazılı belgeleri olan dilimizi böyle inkâr etmek midir?

İsmet İnönü «Arap kültüründen kopmak» deyişiyle şüphesiz «İslâm dininden koptuğumuzu» kastediyor. Gerçi Haçlı ve Siyon emperyalizminin beşinci kolları bu gayeyle çalıştılar. İlk yirmi yılda halk İslâmiyetten kopar gibi oldu, fakat hedefe ula-

İnönü'nün İslâm harfleri hakkında vâki beyanlarına karşı Türk basınında çıkan yazıların en güzellerinden biri de merhum Orhan Seyfi Orhon Bey'in 19 Nisan 1969, tarihli «Son Havâdis» gazetesinde yayınlanan «Harf İnkılâbı» isimli yazısı olmuştur. Bu kıymetli yazıyı da-aynen noktası, virgülüne kadar - muhterem okuyucularımıza takdim ediyoruz.

HARF İNKILÂBI!

Orhan Seyfi Orhon

Sayın İnönü hatıralarında, Harf İnkılâbı'ndan bahsediyor. Bu inkılâb bahsi, hatıraların en dikkati çeken kısmıdır. Hatta, İnönü'nün bu mesele üzerindeki samimi açıklamalarına «itiraflar» da denebilir.

Okumadınızsa, bu inkılâbta ne yaptığını söylesem, siz de şaşarsınız; Meğer sayın İnönü, bu inkılâba aleyhtarmış! İki sene Atatürk'ün Harf İnkilâbı'nı geciktirmiş. Yani, bugün kendisinin gericilikle yerdiği Kur'an Kursu öğrencileri gibi bir mürteci...

Atatürk'e:

— Yapamazsın, buna gücün yetmez! demiş. Enver Paşa'nın yaptığı harf inkilâbının içinde, bulunduğu için bunun güçlüklerini anlatmış. Yeni yazıyı, kimsenin okuyamadığını, Harbiye Nezaretinde, resmi muamelatta, iki türlü yazı kullanıldığını söylemiş: Birisi okunmadan, altına imza atılan, yeni yazı ile yazılmış resmî evrak, öbürü onun eskiye çevrilmiş eki...

Her yazıyı okuyup söken İnönü, «— Ben bile, bu yazıyı okuyamıyorum!» diyor.

Gerçekten o bir faciaydı. O sırada Türkiye'nin bununla kalkınacağını iddia eden yeni harf manyaklarından biri. Enver Paşa'yı buna inandırmıştı. Sadece bir Harbiye Nazırı değil, aynı zamanda bir diktatör de olan Enver Paşa, orduda bu harflerin kullanılmasını emretmişti. Eğer biz, bu harfleri kullanmakta devam etseydik 1. Dünya Harbi'nin başında yenilirdik. Bütün ordu işleri birbirine karışır, kimse kimsenin ne yaptığını anlamaz, tam bir paniğe uğrardık.

(Devamı Var)

TÜRKÇE'YE SUİKASD

ÖLÇÜ

Kadir Mısıroğlu

— 7 —

k) Türkçe'yi imlâ ve telâffuz bakımından anarşiye sürükleyen darbelerin başında «*Harf İnkılâbı*» gelir. Bu mes'ele, sayfamızın diğer sütûnunda bütün veçheleriyle incelenmektedir. Buna rağmen burada da sırf lisana verdiği zararlar yönünden üzerinde bir nebze durmak istiyoruz.

Harf inkılâbı, Türk Dili'nin asırlar içinde kazandığı ses husûsiyetlerini muhafaza gayreti gütmeyen, ilmî liyâkati olmayan, fakat sâdece inkılâb taassubu itibâriyle birinci Reisicumhur'un teveccühünü kazanmış bulunan bir hey'et mârifetiyle ve alelâcele gerçekleştirilmiştir. Bu yüzden pek çok eksikleri ve kusurları mevcuttur. Bunların Türkçe'ye tesir edenlerini, önce İslâm yazısını bilmeyenler için kısaca hulâsa edeceğiz. Sonra da mutlaka İslâm harfleriyle izah ve isbâtı gereken hususlar için matbaamızda bu harflerin bulunmaması yüzünden, mes'eleyi İslâm harfleriyle tenkid ve tahlil etmiş eski bir makaleyi aynen ve klişe olarak sütunlarımıza geçireceğiz. Bu sûretle ancak İslâm harfleriyle gösterilmesi mümkün olan yanlışlıkları da ortaya koymuş olacağız. Önce sâdece lâtin asıllı yeni harflerle okur - yazar olanlara sırf bu harflerle izahı mümkün olan hususları gösterelim:

1. Türkçe'de «N» sesine tekâbül eden biri kalın diğeri ince telâffuz edilen iki ayrı ses vardı. Bunların kalını İslâm harfleriyle «*sağır kef*» denilen harfle yazılırdı. Meselâ: «*son*» kelimesinde olduğu gibi. İnce «n» sesi ise «*nun*» harfiyle gösterilirdi. «*sen*» kelimesinde olduğu gibi. Lâtin asıllı yeni alfabede bu incelik fedâ edilmiştir. Zira her iki ses için de, aynı harf kullanılmaktadır. Bu sebepledir ki; kelimeleri, doğru telâffuz eden birinden bizzat işitmedikce ve bu hususta gerekli kulak terbiyesini kazanmadıkça gerektiği şekilde konuşmak mümkün değildir. Nitekim cumhuriyet nesilleri bu iki sesin mevcud olduğu kelimeleri, lâyıkıyle telâffuz edememektedirler. Dikkat edilirse burada zikrettiğimiz misallerin ikisi de Türkçe kelimedir. Bir de Arapça asıllı kelimeler ele alınırsa, mes'elenin vahâmet ve ciddiyeti, daha da artmaktadır. Şöyle ki:

«*Ayın*» ve «*elif*» harfleri arasındaki telâffuz farkı da ortadan kalkmıştır. Halbuki bu, yalnız telâffuz bakımından değil imlâ ve - çoğu kere manâ itibâriyle de - birçok karışıklıklara meydan vermektedir. Meselâ elifle yazılan «*âlî*» âlete müteallik demek iken, ayınla yazılan «âlî» yüce, ulvî gibi manâlara gelmektedir. Telâffuz farkından kat'annazar bu iki kelimeyi lâtin asıllı yeni harflerle yazıldığı anda, hangi manâya hamletmek gerektiğini kestirmek cidden müşkül olmuştur. Bu hususta verilebilecek misaller nâmütenâhi çoktur. Biz, bir başka misâl daha zikrederek lâtin harflerinin Türkce'ye iras eylediği diğer bir mazarrata geçeceğiz.

İslâm harflerinde bugünkü «s» ye tekâbül eden üç ayrı harf vardır. Bunlar, «*sad, sin* ve *peltek se*» dediğimiz harflerdir. Bu üç harfin telâffuzu da birbirinin aynı değildir. Bir kelimenin bunlardan herhangi birisiyle yazıldığı takdirde çoğu kere manâsı da değişmektedir. Meselâ: «*âsâr*» kelimesi «sad'» la yazıldığı zaman «*asırlar*» manâsına geldiği halde, «*peltek se*» ile yazıldığında «*eserler*» manâsını ifâde etmektedir. Bunun gibi «*zı, ze* ve *dat*» harfleri için de yeni alfabede sadece bir zavallı «z» harfi kullanılmış ve bütün bu harflerin gördüğü vazife ona yükletilmiştir. Bu yüzden lisanımızda müslümanlığımızın tabiî bir neticesi olarak yerleşen binlerce kelimeyi doğru telâffuz etmek ve yazmak imkânı âdetâ tamâmen kaybolmuş bulunmaktadır. Harf inkılâbını yapanlar esâsen menşei Kur'an olan bütün bu kelimeleri ortadan kaldırmayı daha o zaman plânlamış bulunduklarından kabul ettikleri yeni alfabenin bu mahzurlarını kaale almamışlardır. Gerçekten harf inkılâbını yapan hey'ete dâhil bulunanlardan Yâkub Kadri Karaosmanoğlu bu hususu bizzat ve açıkça ortaya koymakta ve bu inkılâba hâkim olan zihniyeti göstermektedir:

(Devamı Var)

Sebil

herşey hak için

DÜNYA İSLÂM İKTİSADİYÂTI SEMİNERİ

Suudî Arabistan, Abdülaziz Üniversitesi tarafından tertiplenen Dünya İslâm İktisadiyâtı Seminerinin 21 Şubattan 26 Şubata kadar sürecek olan çalışmalarına başlayacağı bugünlerde, hemen bütün Dünya iktisadçılarının dikkatleri, Mekke-i Mükerreme üzerine çevrilmiş bulunmaktadır.

Toplantıya 1975 Cidde İslâm Ülkeleri Kongresi'ne katılan 38 İslâm devletinden çoğu iştirak etmektedir. Bunların bir kısmı ilmi tebliğler sunmak üzere, veya müşâhid olarak toplantıda bulunacaklardır. Türkiye'de bu konferansa -hiç olmazsa müşâhid olarak- katılacaktır. İlmi gerçeklere ve beşerî ilerlemelere karşı çıkan ve baskısını yarım asra yakın bir zaman boyunca sürdüren CHP sultasının artık yavaş yavaş nihâyet bulmasıyle, kaybedilen zamanı telâfi etmek ve İslâm Âlemi'ne küskünlük siyâsetini terketmek mevsimine gelmiş bulunan Türkiye için bu konferansa katılmak son derecede mânidardır.

Bu konferansa dâvet edilmiş bulunan ve bir tebliğ sunacak olan değerli arkadaşımız Dr. MUSTAFA BİLGE döndükten sonra buradaki intibalarını gazetemize yazacaktır.



Dr. MUSTAFA BİLGE

Mekke-i Mükerreme'de toplanacak olan seminerin büyük bir ehemmiyet kazanmasına başlıca sebeplerden biri de, Dünya iktisâdiyâtının bilinen ve şimdiye kadar tatbik edilen sistemlerle buhrandan buhrana sürüklenmesi, insanlığın bu sistemler yüzünden iki Dünya savaşında milyonlarca ferdini doğrudan doğruya veya dolayısıyle kaybetmiş bulunmasıdır. Bu hâl, insanlığı yeni ışıklar aramaya, buhranları bertaraf edebilecek yeni sistemlerden medet ummaya sevketmektedir. Mekke-i Mükerreme'de ortaya konulacak olan çalışmalarla, şüphesiz, bugünkü iktisâdi buhranın mihrak noktalarına temas edilecektir. Bu, aynı zamanda klâsik iktisâdın mes'elelerinin İslâmî iktisad anlayışı ile nasıl bir hâl çâresine götürülebileceğini de ortaya koyacaktır.

Toplantının hemen bütün Dünya'nın dikkatini çekmesinin bir sebebi de, şüphesiz ki, bu konferansın geniş manada ilmi bir hüviyet taşımasıdır. Her şeyden önce tam bir islâm iktisadının tatbik mevkiine konması, Batı medeniyetinin getirdiği sistemlerin ortadan kaldırılması bakımından, bir yeniden başlama ameliyesini (table rase) icab ettirecektir. Bugünkü iktisâdi buhrana, para mes'eleleri, istihsal,yatırım ve istihdam mes'eleleri sebep olmaktadır. İslâm iktisad anlayışı Kur'an-ı Kerim'den çıkarıldığına ve doğrudan doğruya o menbadan alındığına göre, bu anlayış şimdiye kadar alışılagelen sistem ve müesseselerle çatışmaktadır. İşte yenibaştan başlamak ameliyesini gerektiren husus budur. Bir kurtuluş ümidiyle dikkatlerin Mekke-i Mükerreme üzerinde toplanmasına sebep olan nokta da budur. Hemen söyliyelimki; bugünkü buhranın hal çârelerini bulurken İslâm iktisâdı Dünya'nın mes'elelerini halledeceği kadar, kendi mes'elelerini de insanlığın büyük bir parçası olarak, aydınlığa çıkaracaktır. Zira, Batı'nın iflas ve hattâ tefessüh hâlindeki iktisad sistemlerinden İslâm ülkeleri de büyük ölçüde zarar görmektedirler.

Bununla beraber başarılması gereken işin zannedildiği kadar kolay olmadığı kabul edilmelidir. Biraz evvel işâret ettiğimiz gibi Kur'an-ı Kerim'den doğrudan doğruya alınan iktisâdi esaslar, bugünün artık iflas etmiş bulunan iktisâdî sistem ve müesseseleriyle çatışma hâlindedirler.

İslâm iktisâdiyâtının Kur'an-ı Kerimle alâkalı umdelerine bağlı kalınacağına göre, çağdaş cemiyetin kredi ihtiyaçları nasıl bir yoldan karşılanacaktır? Bu yepyeni görüşe sahip İslâm iktisad anlayışına sâdık kalarak, bir İslâm cemiyeti haram olan fâize başvurmadan, fâizi hedef saymaksızın sermâye yatırımlarında gerekli krediyi nasıl ve nereden bulacaktır? Geniş ölçüde ticaret ve endüstri teşebbüsleri için sermaye nasıl elde edilecek, kambiyo senedleri ve tahviller yerine İslâmî iktisâdiyat neler ikâme edecektir? İlh...

Bilindiği gibi bütün bunlar müflis Batı iktisad sistemlerininin içinden çıkamadıkları mes'elelerdir. Hiç şüphesiz iktisadın ictimâî yapı ile karşılıklı münâsebet halinde bulunduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Bu bakımdan İslâm iktisâdiyâtı yoluyla getirilecek hal çârelerinin cemiyet yapısında ferd-devlet, cemiyet-devlet münâsebetleri bakımından tesirleri ne olacaktır?

Görülüyor ki, mes'ele çok taraflıdır. Mekke-i Mükerreme'de önümüzdeki günlerde başlıyacak seminer çalışmalarının bu çok taraflı mes'eleye müsbet hal çâreleri getireceğine inanıyoruz. Elverir ki, gerektiği şekilde çalışılabilsin, Zira kıyâmete kadar bâki olan İslâm'ın cevap veremiyeceği hiç bir ferdi veya içtimâî ihtiyaç yoktur. Hem de meşrûiyet hudutları içinde kalınarak ve insan fıtratını zorlamadan!... İslâm buhran içindeki insanlık için yegane ümid ve kurtuluş kaynağıdır! Böylece, İslâm ile müşerref olmak imkânını şu veya bu sebeple bulamamış cemiyetler de İslâm'ın ışığından faydalanacakları bir yolun başında bulunmaktadırlar. Bugünkü İslâm ilim adamlarının bunun idraki içinde bulunmaları ilmî olduğu kadar ciddî bir cihad ve fetih ruhuyla da meşbû olmaları gerekir.

ECEVİT'İN KOZU

Bu günlerde Ecevit Disk ile Türk-İş arasında mekik dokumaktadır. Birinden çıkıp diğerine gitmekte ve bu teşekküllerin umûmi reisleriyle sıkı bir kuliste gözükmektedir. Disk'in tamâmen solcu bir kadro elinde bulunduğu, içindeki müseccellerin sayfalar dolusu bir liste teşkil edebileceği herkesçe malûmdur. Halil Tunç'tan evvel nisbeten muvâzeneli bir yolda bulunan Türk-İş'in tutumundan memnun olmayan müfrid solcuların kurdukları Disk de, CHP gibi marksistlerin karargâhlarından biridir. Mâalesef riyâset mevkiine Halil Tunç'un geçmesiyle Türk-İş de aynı paralele gelmiş bulunmaktadır.

Ecevit'in bu iki teşekkülü arka arkaya ziyaret etmesi ve bunların mâhud liderleriyle uzun uzun görüşmesi hayra alâmet değildir. İktidar hırsıyle her gün biraz daha hırçınlaşan Ecevit, emelini gerçekleştirmek için kullandığı deli fişek anarşistlerle bu işçi teşekküllerinin teşrik-i meşâilerini sağlamak gayreti peşindedir. Zira Ecevit'in halkın gözünü boyamak için kullandığı en müessir koz «fukaradan yana olmak» (!..) ve işçi mes'elesidir.

Fakat liderleri ne olursa olsun ve ne yolda bulunursa bulunsun, Türk işçisi inkılâb hamlelerinin asıl hedefi olmıyan halk kesiminden geldikleri için bunca tahriklere rağmen yine de iman şuuru ve an'anevi ahlâk kâidelerine bağlıdırlar. Esasen komünizm iktisâdi sefâletten ziyâde mânevi sefâletten müstefid olduğundan dolayı anarşistler fukara işçi ve halk çocuklarından değil varlıklı fakat ma'nen müflis âilelerden gelenler arasından çıkmaktadır. Ne yazık ki; imanlı Türk işçisine liderlerinin ve onları yedeğine alan Ecevit'in hakiki vechesini göstermek ve tâkib ettikleri gâyeyi iyice anlatmak halâ gerçekleştirilememiştir. İşte mü'minlerin bu ihmâlkârlığı sebebiyledir ki; mâhutlar işçi mes'elelerinin istismârında nisbî bir muvaffakiyet sağlayabilmektedirler. Fakat son günlerde kurulan Misk, yeni «Milliyetçi İşçi Sendikaları Birliği» yakın bir gelecekte Ecevit ve hempâlarının elinden bu kozu da almaya namzed gözükmektedirler!

Sebil

herşev hak için

Haftalık, tarafsız, siyasi, edebî, tarihî, gazete

Yıl : 1 Sayı : 8

BES LİRA

Sâhibi ve Yazıişleri Müdürü:

KADİR MISIROĞLU

ABONE Yıllık 200 TL. 6 aylık: 100 TL.

İDÂREHÂNE: Vilâyet Hanı Kat: 3 No: 204 — İstanbul Tel.: 26 38 96

Dizgi: Sebil Mat.

Baskı: Fazilet Mat.

Umûmi Tevziat: SABRİ ÖZAKAR

Almanya Mümessilleri

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel str. 13

Telefon: 0531 — 32 36 89

İngiltere Mümessili: İSMAİL ERÜNSAL

سبيل

كل شئ للحق

جريدة اسبوعية، سياسية مستقلة، تاريخية ادبية

ص.ب ٨٠٨ استانبول - تركيه

Sebil

EVERYTHING DEVOTED TO THE TRUTH (HAQQ).

An Independent Muslim, Historical, Political and Literary Weekly.

P. O. BOX 808

İstanbul/TURKEY

PHONE : 26 38 96

PRICE : 5 T.L.

Representative of Germany

A. RÜŞTÜ BANAZ — HASAN DAMAR

33 Braunschweig Haeckel Str. 13

phone : 0531 — 32 36 89

Representative of England

İSMAİL ERÜNSAL